Է. ՏԱՐԻ 1851 | ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 7 ԱՐԵԳ 4382 – Հ. Տ. 15 ՄԱՐՏ 1890 – Ն. Տ. 27 ՄԱՐՏ 1890 – ՀԻՃՐ. 5 ՇԱՊԱՆ 1307 | ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه ده غلطه ده نورادونکیان خانده آره وك
غزته سی اداره سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]	160
[illegible]	80
[illegible]	40
[illegible]	200
[illegible]	100
[illegible]	56
[illegible]	28

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 15 ՄԱՐՏ, 1890

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ

Կ՚արժէ որ մերթ ընդ մերթ ակնարկ մը նետենք մեր շուրջն անցած դարձած բաներուն վրայ։ Պէտք չէ միայն հետաքրքրինք իմանալ թէ քաղաքակրթութիւնն ո՛ր աստիճան կը յառաջդիմէ հայ ժողովրդեան մէջ։ Պէտք է նաեւ քննենք թէ մեզ հայրենակից և դրացի ժողովուրդք ո՛ր աստիճան կը յառաջդիմեն ի քաղաքակրթութեան։ Եթէ անոնք մեզմէ աւելի արագ կ՚ընթանան այս ճամբու մէջ, կը հետեւի թէ մեք համեմատաբար ետ կը մնանք, ո՛րչափ ալ՝ բացարձակ իմաստով՝ մեք եւս յառաջդիմութեան մեր բաժինն ունեցած լինինք։ Քաղաքակիրթ ազգաց շարքին մէջ ամեն ժողովուրդ ո՛չ միայն իրեն յատուկ դիրք մ՚ունի այլ և յարաբերական դիրք մը։ Մեր այս յարաբերական դիրք յաճախ կը վրիպի մեր ուշադրութենէն, ա՛յնչափ զբաղեալ ենք մեր ներքին խնդրովք եւեթ։ Իրաւ, Յունաց յառաջդիմութեան վրայ մերթ ընդ մերթ ակնարկութիւնք կը լսուին։ Ամեն երեւոյթք կը ցուցնեն թէ մեր հայրենակից Յոյնք թէ՛ մայրաքաղաքիս և թէ գաւառաց մէջ հզօր մղում մը կուտան հանրային կրթութեան, թէ՛ արական և թէ իգական սեռի կրթութեան։ Առ այս բացառիկ քաջալեր մը կ՚ընդունին Յունաստանէն, ուր հելլենական բարձրագոյն կրթութիւնն ունի իւր սնդատու և կենսատու գլխաւոր հիմնարկութիւնները։ Բայց մեք Յունացմէ աւելի Թուրքաց հայրենակից և դրացի ենք, և հայ միտքեր սովորաբար շատ անտարբեր են Թուրք ժողովրդեան մէջ երեւցած շարժմանց։

Իրողութիւն մ՚է թէ վերջին մի քանի տարւոյ ընթացքին մէջ անօրինակ մղում մը տրուեցաւ նախակրթարաններու և միջնակարգ վարժարաններու բացման Թուրք ժողովրդեան մէջ։ Երկու պաշտօնարանք կան որոց համար դրամ չի խնայուիր, պատերազմական պաշտօնարանն ու կրթական պաշտօնարանն։ Այս վերջնոյն յատկացեալ գումարք քանի մը պատիկ աւելցան քանի մը տարիէ հետէ։ Թէեւ Թուրք ժողովրդեան մէջ առաջուան թմրութիւնը չէ մնացած կրթական գործոց մասին, բայց մանաւանդ կառավարութեան կողմէ տրուած մղումն անօրինակ գործունէութիւն մը յառաջ բերաւ։ Քաղաքներու և գիւղերու մէջ նախակրթարանք եւ բարձրագոյն նախակրթարանք հարիւրներով բացուեցան, և ամեն կառավարիչք և կուսակալք իրենց կեդրոնավայրերուն մէջ մէկ մէկ միջնակարգ վարժարան բանալն իրենց համար պատուոյ կէտ մը կը նկատեն։ Դիտելի է որ քանի տարիէ հետէ անուանեալ կառավարչաց և կուսակալաց մեծագոյն մասը նոր և ուսեալ մարդիկ են, որք կ՚ըմբռնեն թէ կրթական գործին մղում տալով ամենէն աւելի պիտի փառաւորին։ Մեր Թուրք պաշտօնակիցք անցեալ օր արժանապէս կը գովէին Վէհ. Սուլթանին ջերմ հոգածութիւնը մահմետական ժողովրդոց բարգաւաճման ու զարգացման համար։ Այս կայսերական հոգածութեան հետ միանալով կրթական յաւելուածական տուրքն որ կանոնաւորապէս կը հաւաքուի, թէ՛ բարոյական և թէ նիւթական միջոցք հայթայթուած են ամեն կարգի նորանոր վարժարանաց բացման համար, ուր Թուրք պատանեկութիւնը բոլորովին եւրոպական ոճով կրթութիւն մը կ՚ընդունի՝ մայրաքաղաքիս կայսերական վարժարաններէն ելած ուսուցչական մարմնոյ մը տնօրինութեան ներքեւ։

Վսեմ. Ահմէտ Միտհատ էֆէնտի, մեր Թուրք պաշտօնակցաց նշանաւորագոյնը, Թէրճիւմանը Հաքիքաթի խմբագրապետն, որ իւր բազմաթիւ հեղինակութեամբք օսմանեան մամլոյն մէջ երեւելի տեղ մը կը գրաւէ, իւր լրագրով յաճախ կը խօսի կրթական խնդրոց վրայ, և իւր ազդու գրչով կը խրախուսէ կրթական ծառայման համար պաշտօնական ու ժողովրդական ջանքերը։ Թուրք մամլոյն մէջ այսօր բազմաթիւ են կանոնաւոր կամ կամաւոր երիտասարդ գրիչներ, որք արձագանգ կուտան իրենց մեծանուն առաջնորդին, այնպէս որ կառավարական տնօրինութեամբ սկսեալ կրթական շարժումը մտաց մէջ եւս շարժում մը յառաջ կը բերէ, Մերթ ընդ մերթ զեղծմունք ու յուսաբեկութիւնք եւս կրնան պատահիլ, զորս Վսեմ. Ահմէտ Միտհատ էֆէնտի չի վարանիր մատնանիշ ընել։ Օրինակի համար, անցեալ օր խմբագրական մը հրատարակած էր, Մանիսայէ իրեն ուղղեալ նամակի մը հաղորդած սա տեղեկութեան վրայ։

«Ի Մանիսա կան շատ մը Մէտրէսէներ (հին դրութեամբ վարժարաններ ուր սովորաբար Մոլլայք կը դաստիարակեն,) երկու բարձրագոյն նախակրթարանք և մանկավարժարանք, և այս ամեն հաստատութիւններն յաճախող աշակերտաց թիւը մինչեւ 1.400ի կը հասնի։ Կրթական նախարարութեան նոր ձեռնարկութեանց կարգին մէջ, ի Մանիսա միջնակարգ կրթարանի մը շինութեան ձեռնարկեցաւ, որուն համար 5,000 օսմ. ոսկի ծախք եղաւ։ Հինգ հարիւր աշակերտ պարունակելու կարող շէնք մ՚է այս, որ ունի բաղնիք, խոհանոց, երկու պարտէզներ և ընդարձակ մարզարան մը։ Բացման առթիւ 105 աշակերտք արձանագրուած էին, բայց այժմ տասն և ութէ աւելի աշակերտք չեն յաճախեր։ Բացուելէն ի վեր մնացող ելնող աշակերտներէն ո՛չ ոք վկայագիր ստանալու չափ սպասեց։ Գրահաշուի և երկրաչափութեան դասատուն կրթարանին տնօրէնն ինք է, որ այս յաւելուածական պաշտօնին համար մասնաւոր թոշակ կ՚ընդունի։ Բուն իսկ երկրաչափութիւն աւանդելու համար նշանակեալ անձը թուաբանութիւն և պատմութիւն կը դասախօսէ։ Մոլլա մը արաբերէն և պարսկերէն կ՚աւանդէ։ Ֆրանսերէնի դասատուութիւնն յանձնուած է հրեայ աղա մը։ Շաբաթը չորս օր բնագիտութիւն կը դասախօսէ Մանիսայի կառավարական բժիշկը։ Նախանական դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ էֆէնտին անթոշակ կ՚ուսուցանէ աշխարհագրութիւն։ Կան նաեւ գծագրութեան եւ տարրաբանութեան դասատուներ, և երկու տեսուչք։ Ամսին 75 ոսկի թոշակ կը վճարուի պաշտօնէութեան։ Ուրեմն, 18 աշակերտաց իւրաքանչիւրին ամսին աւելի քան չորս ոսկի կը ծախսուի, և անձնիւր դասատուի երկու աշակերտ միայն կ՚իյնայ։ Կրթարանին հիմնադիրը կը տրամադրէ թէ Մանիսայի շրջակայ գաւառաց պատանիք ևս այս վարժարանը պիտի յաճախեն, բայց մէկ աշակերտ անգամ չեկաւ։ Մէտրէսէներն և նախակրթարանները դիմելով իրենց ուսումնասիրութիւնը ցոյց տուող Մանիսայի պատանեկութիւնն և երիտասարդութիւնն արդեօք ի՞նչ պատճառաւ չեն յաճախեր այս բարձրագոյն վարժարանն։ Տեղական կառավարական պաշտօնատարք ինչո՞ւ համար ժողովրդեան կրթասիրութիւնը չեն գրգռեր՝ միջնակարգ կրթարանին օգուտները բացատրելով։»

Նամակագրին այս դիտողութեանց Վսեմ. Ահմէտ Միտհատ էֆէնտի իւր կողմէ յոյժ կուտայ, և Տէրութեան Մանիսայի համար յանձն առած կրթական զոհողութեանց ամուլ վիճակին հանդէպ, պատասխանատու կը համարի տեղւոյն կրթական վերատեսուչը, կրթական խորհուրդը, վարչական ժողովն և նոյն ինքը կառավարիչը։

Մեր յարգոյ պաշտօնակից աւելի եւս ցաւելով կը հրատարակէ հետեւեալ դէպքը։

«Բարբերդի գիւղորէից մէջ դպրոցներ բանալու համար եղած ձեռնարկն յոյժ գովելի է։ Բայց յաջողութիւնն ակնկալուածին չափ չէ։ Կ՚երեւի թէ մատակա- [illegible] Մինչեւ իսկ Տէրսիմի կողմը Բերդակի քսան տարիէ հետէ հաստատուած բարձրագոյն նախակրթարանն այս օրերս գոցուեցաւ, բաւական թուով աշակերտ չունենալուն պատճառաւ։ Այս դպրոցին փակմամբ այն կողմեր կրթութենէ զուրկ կը թողուին։»

Վսեմ. Ահմէտ Միտհատ էֆէնտիի կրթասէր սիրտը խոցոտող ուրիշ պարագայ մ՚ալ սա է. Բարբերդի միջնակարգ վարժարանին համար բնագիտական գործիք գնելու պէտք կ՚զգացուի։ Նախորդ կուսակալ Վսեմ. Ալի պէյ ուղղապէս Վիէննայէ բերել տալու համար տեղւոյն օսմ. դեսպան Վսեմ. Սատուլլահ փաշային հետ բանակցութեան կը մտնէ, և դեսպանը կ՚իմացնէ թէ խնդրուած գործիք հարիւր օսմ. ոսկւով մինչեւ Սամսոն կրնան յանձնուիլ։ Այս գումարը վճարելու համար արտօնութիւն կը խնդրուի կրթական նախարարութենէն, որ կը ծանուցանէ թէ 5,200 ֆրանգ պէտք է, և կը հրամայէ որ այս գումար Բարբերդէ Կ. Պոլիս ղրկուի կրթական պաշտօնատան սնտուկը։ Նոյն գործիքն որք Վիէննայէ 2,300 ֆրանգի կրնային բերուիլ, Կ. Պոլսոյ մէջ 5,200 ֆր.ի գնել կը հրամայուի, և Բարբերդի կրթական սնտուկն այս վերջին գումարը չկրնալով վճարել, գործիքները չեն գնուիր։

Այսպիսի մանր մունր դժուարութիւնք կրնան պատահիլ կրթական գործին մէջ, կ՚ըսէ մեր յարգոյ պաշտօնակից, որ առիթէն օգուտ կը քաղէ անգամ մ՚եւս ազդու կոչում մ՚ընելու կուսակալներուն, կառավարիչներուն և գաւառային կրթական տեսուչներուն կրթասիրութեան և անձնուիրութեան, որպէս զի Վէհ. Սուլթանին կրթասէր դիտումներն իրագործելու համար բնաւ ջանք չխնայեն և մանր մունր դժուարութեանց առջեւ չվհատին։

Քանի՞ տարիէ ի վեր է որ այս մտօք յօդուածներ կ՚երեւին մեր յարգոյ պաշտօնակցաց գրչին ներքեւ։ Ակներեւ չէ՞ միթէ որ կրթասէր շարժում մը սկսած է, որ ամեն հանրօգուտ շարժմանց նման իւր թերութիւններն, իւր վարանումներն, իւր նուաղումները կրնայ ունենալ, բայց անշուշտ՝ ժամանակին ընթացքով՝ իւր պտուղներն ալ պիտի տայ։ Եւ զմեզ շրջապատող հայրենակից Թուրք տարրին այս յառաջադէմ ձգտմունք ո՛չ ապաքէն խթան մը պէտք է լինին մեզ՝ ետ չմնալու համար անոնցմէ, և նոյն կրթասէր վեհապետին հովանւոյն ներքեւ՝ առաւել վստահութեամբ և ոգեւորութեամբ մեր կրթական գործն յառաջ տանելու համար։ Մեք եւս մեզ յատուկ դժուարութիւններ կրնանք ունենալ, և յիրաւի բացառիկ դժուարութեանց կ՚ընդհարի կրթական գործն ի մեզ։ Բայց միթէ մեզ ևս չե՞ն պատշաճիր սա գեղեցիկ խօսքեր որով Վսեմ. Ահմէտ Միտհատ էֆէնտի կը կնքէ իւր յօդուածն. «Յաջողութիւն կոչուած բաղձալի «բանը Դժուարութիւն կոչուած [illegible] ճանկերէն ոգի «ի բռին կորզել բերնել պէտք է՝ յաղ«թութեան պատուոյն արժանանալու «համար։ Եւ աշխարհիս մէջ քաղցրա«գոյն բանն ալ ապաքէն ա՛յս պատիւն, «ա՛յս յաղթանակն է»։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Հետաքրքրաշարժ բաներ զրուցուեցան Իտալիոյ Երեսփ. Ժողովոյն այն նստին մէջ ուր որոշուեցաւ յիշատակարան մը կանգնել ի պատիւ Մաձձինիի։ Կառավարական ծրագիրը կ՚առաջարկէր պատուել զՄաձձինի որպէս «իտալեան ազգային միութեան խմաստաւէրը, ռահվիրան և առաքեալն»։ Արմատականք առիթէն օգուտ քաղելով, յայտարարեցին թէ Մաձձինի իտալեան Արմատականութեան ճշմարիտ հիմնադիրն էր եղած։ Նախարարապետ եւ ներքին գործոց նախարար Պ. Քրիսպի ըսաւ. «Յիշատակարան մը «կառուցանել ի պատիւ Մաձձինիի՝ «պատուոյ պարտականութիւն մ՚է «ազգին համար։ Ազգային միութեան «գաղափարին առաքեալն եղաւ։ Երբ «այս գաղափարն յղացաւ, իւր շուրջ «ամենայն ինչ սնկման, քայքայման «վիճակի մէջ էր։ Ինքն էր որ ծոյլերն «ու վհատեալները քաջալերեց հրա«հրեց։ Իւր խօսքն օրէնք մ՚եղաւ, և «այս օրէնք իրականութեան փոխուե«ցաւ։ Թէեւ ինք միապետական դրու«թեան համամիտ չէր, բայց այս դր«ութիւն բնականաբար յառաջ եկաւ «միութեան ազգային շարժմէն։ Իսկ «միութեան գաղափարը Մաձձինիի «սրտէն բխեցաւ, և այս գաղափար «անմահ փառօք և պատուով կը պսա«կէ զինք հանդէպ Իտալիոյ և համօ«րէն աշխարհի»։

Հազիւ թէ Պ. Քրիսպի աւարտեց, երեսփոխան Պ. Բիալա աղաղակեց. «Մաձձինի աղետաբեր մարդ մ՚եղաւ, և եթէ յիշատակարան մը կառուցուի, միայն իւր հանճարին զօրութեան պատիւ մ՚ընելու համար պէտք է լինի»։ Պ. Նիքոթերա, ներքին գործոց նախկին նախարար, պաշտպանեց զՄաձձինի, իւր նախկին պաշտպանն, և յիշեցուց թէ Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւոր յօժարակամ ընդունած էր Մաձձինիի աջակցութիւնը, զոր «իւր լաւագոյն բարեկամը» կ՚անուանէր։ Արմատական կոմս Ֆերառի բողոքեց, շուշելով որ Մաձձինիի անունը կցուի Վիքթոր Էմմանուէլի և Գավուրի։ «Մաձձինի մեզ համար ներկայն և նմանաւանդ ապագան է, ժողովրդային մտաց, հանրապետութեան մարմնացումն է։ Իւր յիշատակարանին կանգնումն զոր այնչափ ուշացուցիք՝ ձեզ համար պարտութիւն մ՚է և մեզ համար յաղթութիւն»։ Պ. Նիքոթերա քուէարկել տուաւ սա օրակարգ. «Ժողովը, նկատելով ի Մաձձինի մեծագոյն հիմնադրաց մին իտալեան միութեան և ազատութեան, զորս ժողո[illegible] կանցնի օրինական ծրագրոյն երկրորդ ընթերցման»։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Պ. Հէրպէրթ ֆոն Պիզմարք կոմսն հաստատապէս որոշած է քաղաքական ասպարէզէն քաշուիլ։ Կայսրը կ՚ուզէր ետ կեցնել զինք այս որոշումէ, բայց կոմս Հէրպէրթ պատասխանեց. «Վեհափառ Տէր, ես իմ հօրս հետ կ՚ապրիմ և անոր հետ կը մեռնիմ»։ Առ որ կայսրը պատասխանեց. «Շատ գեղեցիկ բան. բայց ես կը կարծէի թէ կ՚ուզէք ինձ հետ ապրիլ և ինձ հետ մեռնիլ»։

—Պաւիերայի կաթոլիկ կառավարութիւնը ցայս վայր պետական եկեղեցի կը նկատէր «Հին-կաթոլիկ» եկեղեցին միայն, որ, առաջնորդութեամբ հանգուցեալ մեծանուն Տքթ. Տէօլլինկէրի, մերժած էր պապական անսխալութեան վարդապետութիւնը։ Բայց Տէօլլինկէրի մահը տկարացուց «Հին-կաթոլիկ» եկեղեցին ի Պաւիերա, և պապական կաթոլիկ կուսակցութեան կողմէ ի գործ դրուած ճնշման վրայ, Պ. ֆոն Լուց, Պաւիերայի նախարարապետն, հրաժարեցաւ «Հին-կաթոլիկ» եկեղեցին պաշտպանելէ։

—Ոմանք կը կարծեն թէ Պիզմարք Իշխանին տրուած «Դուքս» տիտղոսն իւր արդէն վայելած «Իշխան» տիտղոսէն ստորին է։ Բայց այնպէս չէ։ Գերմանական Fürst տիտղոսն զոր 1871 մարտ ամսուն Վիլհէլմ Ա. Կայսր շնորհեց Պիզմարք Կոմսին՝ կը դնուի ընդ մէջ Graf ի (Կոմս) և Herzog ի (Դուքս), և անգլիական Մարքիզին կը համապատասխանէ։ Հետեւապէս, Պիզմարք Իշխան Դքսութենէ վար էր աստիճանաւ, և մի ո՛ և է Herzog von Ratibor (Ռաթիպորի Դուքս), դքսական կամ մեծ-դքսական իշխող գերդաստանաց չպատկանելով հանդերձ, պաշտօնական դասակարգութեան մէջ Պիզմարք Իշխանէն վեր կը գտնուէր։ Նաեւ Գերմանական Իշխանի մակդիրն է Durchlaucht կամ Պայծառափայլութիւն, մինչ Դքսութեան մակդիրն է Hoheit կամ Բարձրապատուութիւն։

—Նոյէ Ֆրայէ Բրէս. Զայթունկ կը հաստատէ թէ Պիզմարք Իշխան մարտ 18ին իւր վերջնական հրաժարագիրը մատուցանելէ առաջ ո՛չ մի կողմէ ջանք եղաւ զինք ետ կեցնելու համար։ Պիզմարքեան թերթին այս խոստովանութիւնը նշանակալից է։

—Տասն և ինն տարի յառաջ, 1871 մարտ 9/21 ին, գերմանական նոր կայսրութեան առաջին Ռայխսթակն հանդիսապէս բացուեցաւ ի Պերլին, և նոյն օր Վիլհէլմ Ա. իւր հաւատարիմ նախարարապետը բարձրացուց Իշխանութեան աստիճանին, Ֆրիտրիխսռուէի դղեակն և անտառ շնորհեց անոր և նորա Դաշնակցային Նախարարապետ (Bundskanzler) տիտղոսը վերածեց «Կայսրութեան Նախարարապետի» (Reichskanzler) տիտղոսին։ Ճակատագրային հակադրութեամբ մը, պատմական նոյն մեծ տարեդարձի օրն [illegible] կուց ժողովոց հաղորդուեցան կայսերական երկու նամակներն, որով Վիլհէլմ Բ. կ՚ընդունի Պիզմարք Իշխանին հրաժարականն։ Ո՛րչափ եւս երիտասարդ կայսրը պատուովք կը ճմլէ իւր մեծանուն նախարարապետը, բայց այս հրաժարման կայսեր և նախարարապետին միջեւ ծանր անհամաձայնութեան արդիւնք լինելն ա՛յն աստիճան ակներեւ է որ պաշտօնական մարմինք և կառավարական մամուլը չեն համարձակիր չափէն աւելի վիշտ յայտնելով կայսեր դէմ ցոյց մ՚ընելու երեւոյթ առնուլ։

Պիզմարքեան քառորդ-դարու միահեծան իշխանութիւնն աւելի պատուաւորապէս կրնար վերջանալ անտարակոյս։

—Ֆրանսական լրագրեր Պերլինէ հեռագրեր կը հրատարակեն՝ ծանուցանող թէ Պիզմարք իշխան չընդունիր Լաւենպուրկի Դքսութիւնն, և մինչեւ իսկ ընդդիմադրի դեր առնուլ կը միտի։ Ասոր նշան մը կը համարուի եղեր Նոյէ Ֆրայէ Բրէս. Զայթունկի նշանակալից հրատարակութիւնը թէ «ո՛չ մի կողմէ ջանք եղաւ զՊիզմարք իշխան ետ կեցնելու հրաժարելու դիտաւորութենէն»։

ՓԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱՍՆ ՉՈՐՐՈՐԴ

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ

Միռ-ա-Մօռ ներս մտաւ։

Իր արագ քալուածքին հակառակ՝ բոլորովին դունատ էր։

Այնքան սաստիկ էր յուզումն որ շունչը կը բռնուէր։ Զարհուրած երեւոյթ մը ունէր։

—Ի՞նչ ունիս, հարցուց Լա Հէօյն հետաքրքրութեամբ։ Միշտ այսպէս կ՚ըլլաս, երբ անտառապահներն հետքդ կը գտնեն։ Նոր դա՞տ մը կայ, ի՞նչ կայ։

—Այդպիսի բան չիկայ. գործը բոլորովին տարբեր է։

—Քիչ մը շունչ առ, և ըսէ՛ տեսնենք, ի՞նչ է եղեր։

Ջաղացպանը պանքտոմսերու ծրար մը երկարեց անոր, իր ձեռաց ջղաձգական սեղմումովը ճմրթկած,— վասն զի կը դողար,—ու գիշերային ցօղէն թրջած։

—Այս թուղթերն ի՞նչ ընեմ, ըսաւ Լա Հէօյն պաղարիւնութեամբ։

—Քիչ մը աւելի մօտանց դիտէ։

Լա Հէօյն ծռեցաւ, թէ՛ դիտել կեղծելու համար եւ թէ յաղթական ժպիտ մը սքօղելու համար։

Ու ձեռքերն իրարու միացունելով, գոչեց.

—Հազար ֆրանքնոց պանքտոմսե՛ր։

—Եւ ինը՛ հատ կայ, ինը՛ հատ։

—Ա՜հ, տէր Աստուած, ուսկի՞ց ձեռքդ անցան։

—Գտայ, կնի՛կ, ծառաստանին մէջ գըտայ, քիչ մը առաջ, ձերմակ խոտերու դէզին մէջ։ Կը հասկնամ, մէկը կորսնցուցած է։ Շատ սուր աչքեր պէտք էին տեսնելու համար։

—Ապահո՞վ ես թէ անանց քով ուրիշներ ալ չկային։

—Ապահով եմ։ Շատ փնտռեցի, բայց ուրիշ բան չի գտայ։

—Ի՛նչ երջանկութիւն։ Ինը՛ հազար ֆրանք, ինը՛ հազար։

Եւ Լա Հէօյն սկսաւ ուրախութենէն ցատկռտել։

—Կը յիշե՞ս մեր առջի օրուան տեսակցութիւնը։

—Այո՛։

—Կարծես թէ դիտմամբ եղած է այս բանս։

—Ինը՛ հազար ֆրանք, կը կրկնէր Լա Հէօյն։

Եւ յանկարծ, իր յաղթութեան մէջ անփոյթ և անպատկառ, վստահ ըլլալով թէ այլ եւս չպիտի կասկած տար.

—Անպատճառ մեզի պէս մարդոց վրայ գթացող բարի Աստուած մը կայ։

Միռ-ա-Մօռ պանքտոմսերն զգուշութեամբ սեղանին վրայ դրաւ, և այր ու կին՝ աչքերնին խոշոր բացած, շրթունքնին ցամքած, ձեռքերնին դողահար, առանց բառ մը արտասանելու, իբր թէ սաստիկ յուզում մը անդամալոյծ ըրած ըլլար զանոնք, սկսան դիտել այդ փոքրիկ հարստութիւնը որուն վրայ ծռած էին։

Եւ անոր վրայ ընդերկար սքանչանալէ յետոյ.

—Այս ստակը ի՞նչ պիտի ընենք, ըսաւ Լա Հէօյն։

—Ես ալ չեմ գիտեր։

—Այդ կէտը որոշելու համար նեղութիւն չենք քաշեր։

—Անտարակոյս ոչ։

—Նախ ջաղացքին նորոգութիւնը։

—Այո՛։

—Ետքը, Պէօվրոնի եզերաց երկայնութեամբ մարգագետինները կան, որոց խօսքը կ՚ընէինք անցեալ անգամ։ Ի՛նչ ալ յարմար եկաւ այս ստակը զանոնք գնելու համար։ Քիչ բանով կրնանք գնել։

—Այո՛, Պէօվրոնի մարգագետինները։ Զորս հէքթար տարածութիւն ունին։

—Ետքը կովեր կը գնենք։ Երեք կով աւելի կունենանք։

—Երեք կով աւելի։ Եւ քիչ մըն ալ հող կը մշակենք ճանբուն եզրը։ Բարեբեր հողեր կան։ Այս կերպով քիչ մը ինքզինքնիս կը ժողվենք, եւ եթէ յարմար գին մը տանք...

—Այդ ամենը կ՚ընենք։ Առարկութիւն չեմ հաներ։ Ես հող գնելու կարծիքէն եմ։ Գէթ հողերը կը մնան։ Ջեռքէ չենք հաներ զայնս, ու ամբողջ տարին հացերնիս կը ճարենք։

—Ասկից զատ, ձիս տարիքն առած ու կառքն ալ հինցած է. երկուքն ալ իրարմէ վար չեն մնար։ Երբ կառքին մէջ տասը պարկ ալիւր գտնուի, ձին անկարող է զայն քաշելու եւ կառքն ալ խորտակուելու երեւոյթ ունի։ Անիւները ստակ մը չեն արժեր։

—Այդ ալ նոր ծախք մըն է, կ՚ըսէր Լա Հէօյն որ կզգուշանար ամուսնոյն ընդդիմախօսելէ և երջանիկ էր տեսնելով որ իրեն համակարծիք էր նա, այդ ալ նոր ծախք մըն է, բայց անհրաժեշտ, կըմբռնեմ։

—Եւ բոլոր այս ծախքերէն յետոյ, կը կարծե՞ս թէ մեր ձեռքը դրամ մնայ։

—Թերեւս. հազիւ քանի մը հարիւր ֆրանք։

—Այդ գումարն ի՞նչ պիտի ընենք։

—Խնայողական սնտուկը կը դնենք։

—Գէշ գաղափար չէ։ Եւ մեր հիւանդութեան օրերուն համար կը պահենք։ Դեղերուն ստակը կը վճարենք։ Դեղն այնքան սուղ է որ աղքատին մահն ըսել է։

—Մինչեւ որ այդ բաներն ըլլան, ո՞ւր պիտի պահես այս պանքտոմսերը։

—Ձերմակեղէնաց դարակին մէջ։

—Մանաւանդ զգուշացի՛ր բանալին վըրան ձգելէ։

—Անհոգ եղիր։ Արդէն, ջաղացքէն չպիտի հեռանամ։

Գեղջկուհին ինչ որ ըսաւ, նոյնը կատարեց։ Ձերմակեղէնաց ծրարներուն տակ խնամով պահեց ինը պանքտոմսերը։

Այդ վայրկենին, Մարէսքօ ներս մտած ըլլալով, խօսքերնին փոխեցին, վասն զի առանց մէջերնին խօսելու, լուռ համաձայնութեամբ որոշած էին մարդու բան չըսել իրենց գտած ստակին վրայ։

Օրն այսպէսով խիկւոն եղաւ։ Յաջորդ օրն ալ անցաւ նմանապէս։

Միռ-ա-Մօռ բոլորովին այս հարստութեան գաղափարովը զբաղած ըլլալով, տեղէն չշարժեցաւ։ Եւ կամ եթէ դուրս ելաւ, ջաղացքին մօտերը հինգ վայրկենի չափ շրջելու համար էր. քսան քայլ կ՚առնուր ու անմիջապէս տուն կը մտնէր։

Բուռն մտահոգութեան մը մատնուած էր ակամայ։

Ճանբուն վրայ ձայն մը լսելուն պէս, ականջ կը կախէր.

—Այս ինն հազար ֆրանքը կորսնցունողը դուցէ այս կողմը գայ փնտռելու, կ՚ըսէր։

Եւ երկու օրէ ի վեր թերեւս հարիւրերորդ անգամն ըլլալով կը մտածէր թէ ինչպէ՛ս կ՚ըլլար որ այդ գումարը կորսուած էր Շանդրըլէի ծառաստանին մէջ, ուր տարին մը ուսկից մարդ չէր անցներ, բաց ի Հէօյնէն ու կնոջմէն։

Ո՛վ եկած էր ուրեմն այդ ինն հազար ֆրանքը կորսնցունել այնտեղ։ Արդեօք Մարէսքօ՞ն էր։ Սակայն Մարէսքոյի քով այդքան գումար մը չէր գտնուէր։ Ենթադրելով որ ունենար և կորսնցուցած ըլլար զայն, Միռ-ա-Մօռին ըսած կ՚ըլլար ու երկուքը միկանց կը փնտռէին։

Ջաղացպանը չէր յաջողեր այս հանելուկին լուծումը գտնել։

Այս պատճառաւ իր զուարթութիւնը կորուսած էր։

Այլ եւս ո՛չ բաղդոսական երգեր կային ո՛չ սիրային երգեր։

Միռ-ա-Մօռ համր կը մնար։

Շատ չանցած Մարէսքօ դիտեց այս բանը։

Ի սկզբան բարեկամաբար յայտնեց իր մտահոգութիւնը։

—Հիւա՞նդ ես, ի՞նչ ես, Միռ-ա-Մօռ։

—Ինչո՞ւ համար։

—Ա՛լ չես երգեր։

Ջաղացպանն սկսաւ ծիծաղել։

—Ամեն բանին ժամանակը կայ։

—Սովորաբար այնպէս զուարթ ու խօսուն ես, որ երբ կը լռես, ինչպէս եղած է երկու օրէ ի վեր, կրնանք կասկածիլ թէ բան մը պատահած ըլլալու է։

—Ո՛չ. հանգիստ եղիր։

Մարէսքոյի կասկածներէն վախնալով, ջաղացպանն սկսաւ ամբողջ օրը երգել, բայց նորէն լռեց։ Այդ երգերն իրեն հաճելի չէին գար։ Առաջուան պէս երջանիկ չէր զգար ինքզինքը։

—Զարմանալի բան, կը մրմնջէր, այնպէս դողալս կուգայ, իբր թէ վախնայի։

Գիշերը տասն անգամ կ՚արթննար, ճակատը քրտինքով ողողուած։

Անկողնոյն մէջ կը նստէր ու մտիկ կընէր։

Կինն ալ արթննալով, կը հարցունէր.

—Բան մը կը լսե՞ս։

—Ինծի այնպէս եկաւ թէ ոտնաձայներ կան։

—Ատիկայ սովորական բան մըն է։ Ջենք կրնար դրացիներն արգելուլ որ ճանբէն չանցնին։

Հէօյնի քունը դժուարաւ կը տանէր։

(Շարունակելի)

—Նոյէ Ֆրայէ Աւկ. Զայթունկ խմբագրականաւ մը հրաժեշտ կ'առնու իւր մեծ պաշտպանէն ու ներշնչողէն՝ Պիզմարք իշխանէն, որուն երեսուն տարիէ հետէ կարծեաց թարգման եղած լինելն իրեն պատիւ կը համարի, և կը յայտարարէ թէ այսուհետեւ ալ հետեւող պիտի լինի Պիզմարքեան քաղաքականութեան։

—Գերման լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Ինֆլուէնցան վերստին երեւցած է Ալզաս-Լոռէնի մէջ։

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱՇԱՐԺ ԴԱՏ

Սերպիոյ Մետրապոլիտ Միխայէլ անհաճոյ դատ մ'ունի։ 1877-78 թուականին, այս բարձրաստիճան եկեղեցական շատ կը խաղար Սակարանին մէջ։ Թղթոց յանկարծակի անկման միջոցին Ն. Գերապատուութիւն ծանր վնասներ կրեց, և Փէշթայի ժաք Պրաուն դրամատան 60.000 Փիորինի մուրհակ մը տուաւ։ Մուրհակին պայմանաժամը լրանալուն, Ն. Գերապատուութիւն յաքսոր կը գտնուէր, և Մոսքուայէ պատասխանեց թէ չի ճանչեր այն անուամբ սեղանաւոր և անոր հետ գործ չէ ունեցած։ Սեղանաւորն սպասեց, և Մետրապոլիտին Սերպիա վերադարձէն յետոյ, վերստին ներկայացուց մուրհակը։ Մետրապոլիտը կրկնեց թէ չի ճանչնար սեղանաւորն, և խոստովանեցաւ միայն թէ տոմսակին վրայ երեւցած ստորագրութիւնը կը նմանի իւր ստորագրութեան։ Սեղանաւորն ի դատարան դիմեց, բայց Մետրապոլիտն յայտարարեց թէ իբրեւ Պետ Եկեղեցւոյ, քաղաքային դատարանաց իրաւասութեան ներքեւ չի գտնուիր։ Սեղանաւորին փաստաբանը վերաքննութեան դիմեց, և այժմ վճռաբեկ ատեանը պիտի վճռէ խնդիրն։ Անհամբեր կը սպասուի վճռոյն, որովհետեւ առաջին անգամն է որ սերպիական դատարանք կը կոչուին սերպ Եկեղեցւոյ Պետին մէկ անհատական պարտքին վրայ վճիռ տալու։

ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴ ՊԵՐԼԻՆԻ

Զուիցերիացի պատուիրակք գրեր են իրենց կառավարութեան թէ համաձայնութիւն կը տիրէ Տէրութեանց պատուիրակներուն մէջ, և համաձայնութիւն կը գոյանայ կիրակնօրեայ աշխատութիւնն արգիլելու մասին, որպէս նաեւ փոքր տղայոց աշխատութիւնն հանքերու մէջ։ Այսու ամենայնիւ, խորհրդակցութիւնք գաղտնի կը պահուին, և քանի մը օրեր պէտք է անցնին մինչեւ որ ստոյգ տեղեկութիւնք կարենան հաղորդուիլ լրագրաց։

ՈՒՄՊԷՐԹՕ ԹԱԳԱՒՈՐ

Ումպէրթօ թագաւոր մէկ միլիոն կառուցանելեք յիշատակարանին համար։

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Առաջիկայ յունիս ամսուն մէջ 20—25 ելեկտրանաւեր պիտի սկսին բանիլ Լոնտոնի Թէմզ գետին վրայ։ Շատ հարուստներ ալ իրենց շոգեմակոյկները կը վերածեն ելեկտրանաւի, այսինքն՝ շոգւոյ տեղ ելեկտրականութեամբ պիտի շարժին այս նաւեր։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Քաղաքական ժողովն ի նիստ գումարեցաւ երէկ ի Խորհրդարանի Ղալաթիոյ ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Աղնուաշուք Սահակ էֆ. Ղազարոսեանի։

Ժողովն զբաղեցաւ այլ և այլ յարաբերական և ներքին խնդիրներով։

ՎԵՂԱՐԱՒՈՐԱՑ ԾԵՐԱԳՈՅՆԸ

Մեր եկեղեցւոյ կուսակրօն պաշտօնէից դասն ալ հարիւրամեայ մը ունի, որ է Տ. Գրիգոր աբեղայ Մհերեան, Կտուց անապատի Ս. Կարապետի տաճարին լուսարարապետը։

Ծնած է նա Վանայ գաւառի Ալիւր գիւղը 1789ին, Ցարութիւն և Ազուն անուն ծնողներէ, և [illegible] մտած է յիշեալ վանքի հողագործական ծառայութեան՝ ցամաքի մէջ գտնուած ագարակին մէջ՝ որ [illegible] կը կոչուի։ Մհերենց տիրացու Յովհաննէս [illegible] ուսած է ընթերցանութիւն, երգեցողութիւն և քերականութիւն, և 1823ին դպրութեան աստիճան է առած ժամանակին վանահայր՝ Պարտիզակցի Յովհաննէս Եպիսկոպոսէն։ Տասը տարի յետոյ՝ 1833ին սարկաւագ ձեռնադրուած է Կտուցայ վանահայր Ցարութիւն Եպիսկոպոսէ, և նոյնէն քահանայ օծուած և աբեղայ օրհնուած է 1837ին, 48 տարեկան եղած ատեն, և Յովհան անունը Գրիգորի փոխուած։

Այն օրէն մինչեւ հիմայ Տ. Գրիգոր աբեղայն փութաջան հաւատարմութեամբ ծառայած է Կտուցի վանքին ագարակապետութեան և լուսարարապետութեան պաշտօնները վարելով։ Համեստ զգացմամբ՝ ոչ մասնաւոր և ոչ ծայրագոյն վարդապետութեան գաւազաններուն հետամուտ չէ եղած, մինչ միւս աբեղայներէն լոկ աբեղայ մնացած չկայ։ Նա կը գտնուի այժմ իւր կենաց 101րդ, վանականութեան 90րդ, և աբեղայութեան 53րդ տարւոյն մէջ, [illegible] չբերէ [illegible], ինչպէս ինքը կ'ըսէ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԻՏԱԼԻՈՅ ԴԱՀԱԺԱՌԱՆԳՆ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

Իտալիոյ գահաժառանգ Վիքթոռ Էմմանուէլ իշխանն երէկ առաւօտ ժամ 4ին պալատական կառքերով և իւր հետն ունենալով թիկնապահ զօրավար Մորէրան, բժիշկը Ցօքիթ. Պաքան, կայս. թիկնապահ Ալի փաշան ու Շէֆիք պէյն, ի Բերա իտալական հիւանդանոցը գնաց՝ Պէշիկթաշի, Կիւմիւշ Սույի և Թագսիմի ճանբով։ Իտալական դեսպան Պառոն Պլան, դեսպանատան գլխաւոր պաշտօնեայք, իտալական գաղթականութեան երեւելիք և հիւանդանոցին բժիշկներն ու պաշտօնեայք, հիւանդանոցին արտաքին դրան մէջ ընդունեցին զՆ. Բարձրութիւն, որ հիւանդանոցի ամեն կողմերն այցելեց և մխիթարական խօսքեր ուղղեց հիւանդաց։ Իշխանը շնորհակալութիւն յայտնեց իտալական գաղթականութեան երեւելեաց այն հաստատութեան յաջող վարչութեան համար, որով շոգենաւներ [illegible] էին ընդունելու։ Գահաժառանգ իշխանն հիւանդանոցէն ելնելով, դեսպան Պ. Պլանն եւս իւր հետ առաւ և գնաց այցելել իտալական ման աղջկանց վարժարանն ի Եէնի Զարշը։ Աշակերտք «Եվիվա»ի աղաղակներով ընդունեցին զՆ. Բարձրութիւն։ Վարժարանին տնօրէնն իշխանին մատոյց շնորհակալութեան ուղերձ մը որ մագաղաթի վրայ գրուած էր ինչպէս նաեւ Ն. Բարձրութեան կին դամագիրը, զոր գծած էր վարժարանին գծագրութեան ուսուցիչը։ Իշխանը բոլոր դասարաններն այցելելէ յետոյ իտալական աղջկանց վարժարանը դը Նոտր Տամ տը Սիոն փողոց, ուր ընդունեցաւ իտալական դեսպանատան պատուհասէ և դեսպանատան խորհրդականի կնոջ մը Պիշխօ մարքիզուհւոյն կողմէ։ Աշակերտուհիք ծաղկեփունջեր մատուցին թէ՛ իշխանին, թէ՛ դեսպանին և թէ հետեւորդաց։ Իշխանն այս այցելութիւններէ յետոյ Եըլտըզի պալատը վերադարձաւ։

Ժամ 6ին իտալական դեսպան Պառոն Պլան և դեսպանատան գլխաւոր պաշտօնեայք, բոլորն ալ պաշտօնական համազգեստով, Շալէ Քէօշկը գնացին և ներկայացան իշխանին։ Դեսպանը Ն. Բարձրութեան ներկայացուց դեսպանատան գլխաւոր պաշտօնեաները։ Իշխանը ժամ 7ին ճաշեց։ Սեղանին ներկայ գտնուեցան դեսպանը, դեսպանատան պաշտօնեայք ոմանք եւ այլք։ Վիքթոռ Էմմանուէլ իշխանը ճաշէն յետոյ մէկուկէս ժամու չափ հանգիստ առաւ եւ յետոյ ժամ 8ին մօտ պալատական կառքերով և ընկերակցութեամբ դեսպանին, հետեւորդաց ու կայս. թիկնապահաց, Պոլսոյ կողմն անցաւ Պէշիկթաշի ու Թօփխանէի ճամբով եւ ուղղակի Թոփգաբուի պալատը գնաց։ Ն. Բարձրութիւն այցելեց արքունի Գանձարանն ինչպէս նաեւ Պաղտատ քէօշկն և անտի Նոր քէօշկն, ուր, ըստ հնոյ աւանդ սովորութեան, պատուասիրուեցաւ օշարակով, սուրճով և ծխափողով։ Իշխանն յետոյ Պապը Հիւմայունի դռնէն դուրս ելնելով, Տիվան Եօլուի ու Պէյազիտի ճամբով Սիւլէյմանիյէ մզկիթն այցելեց եւ անտի Սէրասքէրի Դրան առջեւէն անցնելով այցելեց նաեւ Եէնի Ճամիի մզկիթը։ Ն. Բարձրութիւն ժամ 12 Եըլտըզի պալատը վերադարձաւ։ Իշխանը պահ մը հանգիստ առնելէ յետոյ ժամ $1\frac{1}{2}$ին ի Բերա իտալական դեսպանատունը գնաց պալատական կառքերով։ Դեսպանը, կինն ու դեսպանատան պաշտօնեայք փողոցի դռնէն ընդունեցին զՆ. Բարձրութիւն և առաջնորդեցին մեծ դահլիճն ուր պահ մը տեսակցելէ յետոյ ժամ $2\frac{1}{2}$ին սեղան մը տրրուեցաւ։ Սեղանին ներկայ գտնուեցան բաց ի իշխանէն, իտալական դեսպան Պառոն Պլան ու կինը, դեսպանատան խորհրդական մը Պիզիօ մարքիզն ու կինը, դեսպանատան առաջին քարտուղարն ու կինը, երկրորդ քարտուղարը, առաջին թարգմանը, Մորէրա զօրավարը, դեսպանատան երկրորդ թարգմանը, Ցօքիթ. Պաքա, կայս. թիկնապահ Աճէմ Ալի փաշա և թիկնապահ հազարապետ Շէֆիք պէյ։ Հաց կերոյթն աւարտեցաւ ժամ 4ին և իշխանը մինչեւ 5 անդ մնալէ յետոյ Եըլտըզի պալատը վերադարձաւ իւր հետեւորդաց հետ։

* * *

Մայրաքաղաքիս օտար դեսպանք երէկ Եըլտըզի պալատը գնացին այցելութիւն տալու Իտալիոյ գահաժառանգ իշխանին, սակայն Ն. Բարձրութիւն նոյն պահուն Բերա գնացած ըլլալով, իրենց այցետոմսերը թողուցին։

* * *

Կայս. պալատան երկրորդ տնօրէն Աճէմ պէյի պաշտօն յանձնուած է Վիքթոռ Էմմանուէլ իշխանի հանդստութեան, ցորչափ մայրաքաղաքս մնայ Ն. Բարձրութիւն։

* * *

Իշխանն այսօր Սկիւտարի կողմն անցնելով, պիտի այցելէ Թէքքէներն ու այլ նշանաւոր վայրեր։

* * *

Իշխանն յառաջիկայ շաբթու Պրուսա պիտի ուղեւորի, եւ անտի մայրաքաղաքս վերադառնալով, հաւանաբար մինչեւ մարտ 27 աստ պիտի մնայ։

ՊԵՐԼԻՆԻ ՕՍՄ. ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆԸ

Պերլինի օսմանեան դեսպան Թեվֆիք փաշա վերջերս դեսպանատան մէջ մէկ քանի պաշտօնական հացկերոյթներ տուած է, որոց ներկայ գտնուած են կայսեր. պալատան բարձրաստիճան պաշտօնատարք, նախարարք և օտար դեսպանք։

Հրաւիրեալք խիստ գոհ մնալով իրենց եղած պատիւներէն ներբողելից բանիւք խօսեր են Վեհ. Սուլթանին նկատմամբ։

ԲԱԹՈՒՄԻ ՏՈՒՐՔԸ

[illegible] երէկ ըսած էր թէ Բաթումի տրոց գործադրութեան կանոնագրոյն պակասները լրացուած են և թէ ի մօտոյ պիտի մատուցուին Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին։

Նոյն թերթը կը ծանուցանէ թէ Արտաքին գործոց նախարարութիւնն սկսած է խորհրդակցիլ օտար դեսպանատանց հետ, որովհետեւ հարկ դատուած է որ կանոնագրոյն պակասները լրացնելու խնդիրն օտար դեսպանատանց հետ բանակցելէ յետոյ որոշուի։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Շուէտական արքունի Թէյլա մարտանաւը Կ. Պոլսոյ նաւահանգիստը գտնուած պահուն, Մեծ. Ապտուլլահ Եղբարք՝ հրամանաւ Վեհ. Սուլթանին՝ այդ նաւուն արտաքին ու ներքին զարդարման մասանց լուսանկարներն հանած էին, որոյմով պատրաստուած ալպոմ մը զրկուած էր Օսքար թագաւորին։ Շուէտի վեհապետն, ի վարձատրութիւն այս գեղարուեստական ընտիր աշխատութեան, շուէտական Վ[illegible] պատուանշանի ասպետութեան խաչը ուղարկած է Մեծ. Ապտուլլահ Եղբարց։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Սուրիոյ մէջ երկաթուղւոյ մը շինութեան առաջարկը զոր մատուցած էր Պ. Ժոզէֆ Էլիաս, Նախարարաց խորհրդոյն կողմէ մերժուեր է, մենայն նորէն խնդրոյն պատճառաւ։ Պ. Էլիաս իւր [illegible] որ կայսեր կառավարութիւնը յանձն առնու Սուրիոյ մէջ ուրիշ ո՛ր և է երկաթուղւոյ շինութեան արտօնութիւն չտալ։ Լ. [illegible] շատ իմաստուն կը գտնէ Բ. Դրան մերժումը, վասն զի, կ'ըսէ, եթէ Պ. Էլիասի առաջարկն ընդունուէր, Սուրիոյ մէջ երկաթուղեաց ծաւալման ամբողջ գործը միակ անձի մը ձեռքը մնացած պիտի ըլլար։ Որքան աւելի ի բաց թողուին մենաշնորհք, այնքան աւելի արագ կերպով կը կատարուի առեւտրական ձեռնարկներու և ճարտարութեանց ծաւալումն ի Թուրքիա, և ուրախառիթ է նշմարել որ, կայս. կառավարութեան վերոյիշեալ որոշմամբ՝ այս սկզբունք ընդունուած է նախարարական ժողովոց մէջ։

ԴՐՈՇՄԱԹՈՒՂԹԻ ՕՐԷՆՔ

[illegible] կ'իմանայ թէ օտար դեսպանատունք ոմանք առաջարկած են Արտաքին գործոց նախարարութեան՝ բարեփոխել դրոշմաթղթի օրինաց ինչ ինչ կէտերն և թէ նախարարութիւնն այդ մասին ձեռնարկած է բանակցութեանց և խորհրդակցութեանց։

ՊԷՐՈՒԹԻ ԼՈՒՐԵՐ

Պէրութի մէջ տեղացի երեւելիներէն ժողով մը կազմուած էր խորհրդակցելու համար այն միջոցներուն վրայ, զորս հարկ է ձեռք առնուլ երկաթուղւոյ գիծ մը շինելու համար Պէրութէն ի Դամասկոս։ Այս ժողով, ի միջի այլոց, որոշած է բաժնեթղթոց թէր չխօսերութեան հանելով, տալ փափաքողաց։ Պէրութի հարուստներէն Խալէյլ Մէհմէտ էֆէնտի Այաս և հոչակաւոր Սորսոքները մէկ միլիոն ֆրանքի բաժնեթղթեր գնելու համար ստորագրած են։

* * *

Ըստ տեղեկութեան [illegible], Պէրութի մաքսատան հասոյթք վերջին դեկտեմբեր և յունուար ամսոց մէջ տասն հազար ոսկւոյ յաւելում մ'ունեցած է բաղդատմամբ նախորդ տարւոյ միեւնոյն ամսոց, և փետրուար ամսոյ հասոյթք եւս չորս հազար ոսկւոյ առաւելութիւն մը ցոյց կուտան եղեր։

ԿԱՅՍ. ԹԱՆԳԱՐԱՆ

Կայս. Թանգարանին տնօրէն Համտի պէյ այսօր Տարսոնի կ'ուղեւորի, քննելու համար Ցօքիթ. Շլիմանի կողմէ Հիսարլըքի մէջ կատարուած խուզարկութիւններն ինչպէս նաեւ ստանալու համար գտնուած հնութիւններէն օսմ. կառավարութեան վերաբերեալ բաժինը։

Սայտայի մէջ գտնուած գերեզմանաքարերն և այլ հնութիւններ օսմ. Թանգարանի նոր շէնքը փոխադրուած են։ Այս օրերս եւս մայրաքաղաքս պիտի բերուին Սայտայի մէջ ի նորոյ գտնուած հնութիւններ։

ՕՍՄ. ՊԱՐՏԱՏՈՄՍՔ

Լ. [illegible] կ'իմանայ թէ Բուխարիթէ արժեթղթոց ու ներքին պարտուց տոմսերու միացման գաղափարն ընդունելութիւն կը գտնէ կառավարական ակմբոց մէջ։ Մանրամասնութիւնք յայտնի չեն տակաւին, սակայն կը կարծուի թէ այս գործողութեամբ 1,800,000 ոսկւոյ մօտ գումար մը պիտի միայ Հանրային պարտուց վարչութեան ձեռքը, և այդ գումար պիտի յատկացուի կա՛մ Հանրային պարտուց տարեկան մասնավճարին և կա՛մ Բուլեկի երկաթուղեաց արժեթղթերու գնման ու ջնջման։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ԱՏԵԱՆ

Եղեռնադատ ատեանն երէկ զբաղեցաւ Վանայի առեւտրական օսմանեան ներկայացուցիչ Միքէ էֆէնտի Փէշտիմալճեանի և փաստաբան Կիւլպէնկեան Գասպար էֆէնտիի միջեւ եղած դատով։ Այս վերջինը դանակոծած էր զՄիքէ էֆէնտին և ուրիշ դատապարտելի ընթացից մէջ եւս գտնուած էր։ Դատարանը լսեց վկաներէ Տ. Ռոսկի քահանայի վկայութիւնն եւ դատի շարունակութիւնն ուրիշ օրուան յետաձգուեցաւ։

ԴԱՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Դատական Նախարարութիւնն անցեալ 1305 տարւոյն մէջ 16549 պաշտօնագրեր զրկած է, որոց 13529ը կուսակալաց ու գաւառաց դատական պաշտօնէից և 3020ը մայրաքաղաքիս կառավարական պաշտօնատանց և դատարանաց։ Նոյնպէս ստացած է 24491 պաշտօնագրեր, որոց 3666ը զանազան պաշտօնատուններէ ու դատարաններէ, 14033ը գաւառաց կուսակալներէ ու դատական պաշտօնեաներէ, 3921ը մասնաւորներէ և 2871 մասնաւոր պղերսագրեր գաւառներէ։

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ

Ափրիկեան Տրիպոլսոյ Ճէպէլը Ղարպի գաւառին շրջակայ Նալութ գաւառակին մէջ ծաղիկ հիւանդութիւն երեւան ելած է և շրջակայ գիւղի մը մէջ օրական 6—7 մաներ պատահած են։ Սակայն այդ հիւանդութիւն վերջերս սկսած է թեթեւնալ ինչպէս նաեւ ժանտատենդն, որ այդ կողմերը ճարակած էր։

Ուրֆէ գաւառակին մէջ եւս ինֆլուէնցան երեւան ելած է որ սաստկութեան ճարակի։

Ղարպան գաւառակին մէջ եւս ժանտատենդի նման համաճարակ հիւանդութիւն մը երեւան ելած է, ուրկից վարակուած են գրեթէ ժողովրդեան ամբողջութիւնը, սակայն ո և է ցաւալի հետեւանք չունենար, նի վարակուողք երկու երեք օրէն կ'ապաքինին։

ԶԵՂԾՈՒՄ

Պոլսոյ ոստիկաններէն Վէհպի էֆէնտի, որ դատական ծախուց և դրամական տուգանաց հասոյթէն 9052 ղրուշ իւրացուցած էր, դատուեցաւ Պետական Խորհրդոյ մէջ և դատապարտուեցաւ երկու ամսուան բանտարկութեան, երեք ամիս պաշտօնազրկութեան և իւրացուցած գումարին ինչպէս նաեւ դատական ծախուց հատուցման։

ՆԱՒԱՑԻՆ ԱՐԿԱԾՔ

Երէկ առաւօտեան մշուշին պատճառաւ Միջերկրականէն եկող անգլիական մէկ քանի շոգենաւուց միջեւ բաղխում մը տեղի ունեցած է Այսթէֆանոսի առջեւ։

—Մեսաժըրի ընկերութեան Էղ-- շոգենաւն, որ Սեւ ծովէն կուգար, երէկ նոյն ծովու բերանն աւազի վրայ խրեցաւ։ Շոգենաւը երեք ժամու չափ խրած մնալէ յետոյ ազատեցաւ և ժամ $10\frac{1}{2}$ին Պոլսոյ նաւահանգիստը ժամանեց։

ԲԼԻՒՊԻ ՏԱՆ ԴԱՏԸ

Բերայի լրագիրք քանիցս խօսած են դատի մը վրայ որ 1888ին «Կ. Պոլսոյ Բլիւպին» վարձու տրուած տան տեարց՝ Թընկըր Պետրոս և Բիւզանդ էֆէնտիներու կողմէ բացուած էր Բլիւպին նախագահ Պ. Ֆոսթէրի դէմ։ Թընկըր տեարք կ'ուզէին Պ. Ֆոսթէրը պատասխանատու ճանչնալ այն հրդեհին որ, ինչպէս կը յիշուի, իրենց շէնքն այրած էր, Բլիւպն անոր մէջ հաստատուելէն առաջ։ Տանուտեարք արդէն իսկ 5000 ոսկի դանձած էին ապահովագրութենէ, և 10.000 ոսկւոյ մօտ գումար մը եւս կը պահանջէին, առարկելով թէ իրենց տունը աւելի կ'արժէր։ Արդ, Թընկըր տեարց այս պահանջումը մերժուած է ո՛չ միայն Թիճարէթի առաջին ատենին, այլ և վերաքննիչ ատենին կողմէ։ Թընկըրեանց փաստաբաններն էին Թընկըր Սիմոն էֆ. և Իրֆան պէյ, ու Պ. Ֆոսթէրի փաստաբանք՝ Սինապեան էֆ. և Պ. Ալպէռ Կօյոէնպէրկ։

Գերմանիոյ Վիսպատէն քաղաքին օսմանեան պատուակալ փոխ-հիւպատոս անուանուած է Պ. Ֆէրտինանտ Հիլ և Վենետիկի օսմանեան հիւպատոս անուանուած է Լոկատոս էֆէնտի, նախորդ հիւպատոս Պրինտիզիի։

—Երէկ գիշեր ի Բերա Գալէնտէր Թուլումպա Սարդիս փողոցին մէջ տուն մը բռնկելով այրեցաւ։ Այդ տան կատապան էֆէնտիի սեփականութիւնն էր և մէջը Միխալէյի յոյն կին մը կը բնակէր վարձով։

—Երէկ իրիկուան ժամը 9ին ի Գասըմփաշա Մէսիրէտար Թուլինի տանը առջեւ Պոյաճը Օհաննէս անուն հայ մը անցած միջոցին, Թուլինի կառապան գաղթական Սալիմ իւր 50 փարա պահանջքը կ'ուզէ Օհաննէսէն և երբ այս վերջինը չունենալը կը յայտնէ, Սալիմ հաստ փայտ մը առնելով կ'սկսի անխնայ հարուածել Օհաննէսն, հեռուէն Տէր Կարապետ հայր տեսնելով, օգնութեան կը վազէ, սակայն մինչեւ հասած ատեն արդէն Օհաննէս զգայազիրկ ընկած էր և Սալիմ փախած։ Տէր Կարապետ հայր, ոստիկանութեան մարդ կը զրկէ և թէ պէտք եղած խնամքը կուտայ Օհաննէսին մօտակայ տուներէն ջուր հայթայելով և մարդիկ կանչելով, Օհաննէս քիչ մը կ'սթափի, սակայն կեանքը դեռ վտանգէ զերծ չէ։

—Պրուսայի կուսակալ Մահմուտ փաշա Կէմլէքի երթալով տեղական կառավարութեան նկատմամբ քննութիւններ կատարած և ինչ ինչ հրամաններ տուած է։ Մահմուտ փաշա անտի Մուտանիա պիտի երթայ ճամբաներու շինութիւնն աչքէ անցնելու համար։

—Վճռաբեկ ատենի առաջին ընդհանուր դատախազ Լէպիպ էֆէնտի, որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, բոլորովին ապաքինած է և մէկ քանի օրէն պիտի սկսի երթալ իւր պաշտօնատեղին։

—Վճռաբեկ ատենի անդամներէն Մազհար էֆէնտի, որ Պէրութ գնացած էր քննելու համար տեղւոյն դատական գործերն, իւր պաշտօնն աւարտած ըլլալով, ի մօտոյ մայրաքաղաքս պիտի գայ։

—Երէկ առաւօտ անգլ. հիւպատոսարանին մէջ կատարուեցաւ հելլենական դեսպանատան թարգման Պ. Բրէճիօզիի ամուսնութիւնն ընդ տիկին Քառոյի, որուն Պ. Օսքար Կլավանիէ, իւր նախորդ ամուսինէն, բաժանումն ամիս մը առաջ վճռուած էր Փրանսական հիւպատոսարանին առջեւ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Կը ծանուցուի արգոյ հասարակութեան թէ յառաջիկայ ապրիլ 1էն սկսեալ, ուղեւորաց թիւ 42 և 43 կառախմբերը ամեն օր պիտի երթեւեկեն Կ. Պոլսոյ և Մաքրի գիւղի միջեւ։

Կ. Պոլսէ մեկնում երեկոյեան ժամ 6 ին և Մաքրի գիւղէ մեկնում՝ երեկոյեան 7.5ին։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլիս, 23 մարտ 90

ԱԶԳ. ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ

Բուլկիի երկաթուղեաց պարտատոմսերուն 121 րդ վիճակահանութիւնն հրապարակաւ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ երեքշաբթի, 1 ապրիլ, ճիշդ կէս օրին, Արքունի փոխըրանոցին մէջ, աջակցութեամբ Օսմ. Կայս. Պանքային։

Կ. Պոլիս, 26 մարտ 1890

ՔԻՒՆԱՐՏ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿ.
CUNARD

Թէյլէր[illegible] շոգենաւս, նաւապետ Բինկ, Օտեսայէն դառնալով, ապրիլ 2ին Լիվըրբուլ պիտի ուղեւորի ընդհանուր վաճառքով։

ԵՐԵՒԵԼԵԶԻՒԵԱՆ
ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԲԱՌԱՐԱՆ
ՏԱՃԿԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ, ԳԱՂԻԵՐԷՆ
Ցուցեալ
ՄԻՀՐԴԱՏ ԱԹԻՇԵԱՆ
Թարգման ի Դրան Սպարապետի
ԵՒ ԴԱՍԱՏՈՒ
ՕՍՄԱՆԵՐԷՆ, ՊԱՐՍԿԵՐԷՆ ԵՒ ԱՐԱԲԵՐԷՆ
ԼԵԶՈՒԱՑ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱՒ 55ՐԴ ՏԵՏՐՆ

Այն գործ որ ցարդ իր նմանն ունեցած չէ, կը պարունակէ Օսմաներէնի մէջ գործածուած «Հին» և «Նոր» Թուրքերէն, Պարսկերէն և Արաբերէն բոլոր Գրագիտական, Պաշտօնական և Ընտանեկան բառերն հանդերձ բաղում օգտակար ծանօթութեամբք։ Նա եւս կը պարունակէ գիտական բառերը որպէս քերականական, թուաբանական, երկրաչափական, իրաւագիտական, բժշկական, Անդամազննական, Վիրաբուժական, Բուսական, Քիմիական, Լնագիտական, Զինուորական, Վաճառականական, Աշտղաբաշխական և այլն. բաց աստի աշխարհագրական և երեւելեաց անուններն ու մասնաւոր ասացուածներն և ոճերն և առածներն։

Ամբողջ գործն այժմ պիտի բաղկանայ 75 տետրէ՝ այն է 1200 երեսէ և ո՛չ թէ 640 որպէս արդէն ծանուցուեցաւ։ Եւ պիտի ծախուի 60 ղրուշ՝ Բաժանորդագինն է 30 ղրուշ. իսկ գաւառաց համար 5 դահեկան աւելի, որ է ծախս թղթատարի։ Եւ ի գիւրութիւն գաւառներէ թղթագրողաց ալ կ'ընդունուի։ Հեղինակին հասցէն «Տէրխանէտէ Էմինի Ճամի[illegible] Պեյզերեան մաթպասընտա վէ Ատանա Մ. Աթիշեան»։ 2—3

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Պէրլին, 26 մարտ

Կայսրն ընդունեց Հերպերթ Ֆոն Պիզմարք կոմսին հրաժարականն եւ Նախարարապետ Քափրիվի զօրավարը կայսրութեան արտաքին գործոց նախարար անուանեց։

—Սաքսոնիոյ նախագահ կոմս Վալտէրզէ Իտալիա ուղեւորեցաւ։

—Պերլինի եւ շրջակայից բոլոր զօրավարներն այսօր իրենց մեծարանքը մատուցին Պիզմարք իշխանին։

—Կալլեսի Ալպերդ Վիգդոր իշխանն, անդրանիկ զաւակն Կալլեսի իշխանին, հարիւրապետ անուանեցաւ հիւսարներու «Իշխան Պլիւխըր» գօրագնդին մէջ, որուն պետն է իւր հայրը։

—Կայսրը վաղը պիտի ընդունի Պիզմարք իշխանը, հրաժեշտ տալու համար։

—[illegible] Նորտտոյչէ [illegible] կը հերքէ այն զրոյցը թէ Նախարարաց խորհրդոյ դերնախագահ և Ներքին գործոց նախարար Պ. Ֆոն Պէօթխիխէր հրաժարած է։

—Գործաւորական Դեսպանախորհրդին անդամներն այսօր ներկայ գտնուեցան զինուորական ռազմափորձերու, պալատական կառքերուն մէջ։

—Երեսփոխան Պ. Բիւհնէրդ քաղաքական յանցանքով ձերբակալուեցաւ։

Պելկրատ, 26 մարտ

Սերպիական 26,000,000 ֆրանքի փոխառութիւնը քառապատիկ ստորագրուեցաւ։

Լիսպոն, 26 մարտ

Մարիա-Բիա մայր-թագուհին (Ումպէրթոյ թագաւորին) հիւանդ է։

Լոնտոն, 26 մարտ

Վիգդորիա թագուհին, Հանրի տը Պաղէնպէրկ իշխանին և իշխանուհւոյն հետ մեկնեցաւ յէքս-լէ-Պէն, Բորթսմութի և Շէրպուրկի ճամբով։ Թագուհին հինգ շաբաթ պիտի մնայ անդ։

Բեդրսպուրկ, 26 մարտ

Ռուսիոյ պատերազմական գործոց նախարարութեան պաշտօնաթերթը, [illegible], կը հրատարակէ պատերազմի ատեն զօրաց վարչութեան վերաբերեալ նոր կանոնագիրը։

Նաբոլի, 26 մարտ

Այսօր սկսաւ Եղեռնադատ ատեանին առջեւ Գաբորալի դատն։ Բժիշկներն յայտարարեցին թէ ամբաստանելոյն մտաւորական վիճակին նոր քննութիւն մը անհրաժեշտ էր, և դատն յետաձգուեցաւ։

Փարիզ, 26 մարտ

Երեսփ. ժողովն անվաւեր հռչակեց Քոռէզի պուլանժէական երեսփոխան Պ. Վաշէի ընտրութիւնը։

Նախարարաց խորհուրդը քննեց ցուարաց ի Ֆրանսա ներմուծման խնդիրը։ Երկրագործական նախարարն ըսաւ թէ վարակեալ երկիրներէն զըւարաց ներմուծման արգելքը բառնալ անհնար է այժմ։ Ցուարաց միսը բերել չի կրնար արգիլուիլ՝ առեւտրական դաշնագրաց պատճառաւ։ Խորհուրդն հաւանեցաւ։

—Ժօր. Գոլանժէ կը գրէ առ Պ. Լէզան թէ թո՛ղ պատերազմական նախարարը վերաքննիչ ատենին կամ զինուորական ատենի մը առջեւ ի դատ բաշէ զինք, և պատրաստ է Ֆրանսա վերադառնալ։

Հռոմ, 26 մարտ

[illegible] Պերլինէ հեռագիր մը կը հրատարակէ, ծանուցանող թէ Վիլհէլմ կայսր ապահոված է իտալեան դեսպան Լոնէյ կոմսին թէ Գերմանիոյ և Իտալիոյ յարաբերութիւնք համակրական և մտերմական պիտի մնան, և թէ Նախարարապետի փոփոխմամբ նիզակակցութիւնք չեն փոխուիր։ Ժօր. Քափրիվի նոյն հաւաստիքը տուաւ դեսպանին։

Պելկրատ, 26 մարտ.

Սերպ կառավարութիւնը Սքուփշինային մատոյց օրինագիծ մը, որով իշխան Կարագեորգեվի ռուսական շոգենաւային ընկերութեան առանձնաշնորհում կուտայ ռուսական քարիւղի վաճառականութեան համար, եւ քարիւղի մեծ աւազաններ շինելու համար ի ([illegible]) կամ ի Պելկրատ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 15 մարտ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միապ. Ս. Սէրի)		19 38
Գօրսային գոցուելէն վերջը	»	19 37
Բերայի մէջ	»	19 36
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	19 36
Կէս օրին	»	19 35
ԽԱՌՆԻԳՐԱՎԸ ՏԱԽԻԼԻ		
Երէկ երեկոյ		52 17
Այս առաւօտ		52 10
Կէս օր		52 10
ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ		
Թուրքաց Թիւ	A. Սէրի	41
»	B. »	25 10
»	C. »	20
ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ		
Օսմանեան Ճէնէրալ .... Անգլ. Լր.		4 28
Քրէտի Ճէնէրալ .... Օսմ. »		8 80
Թամբ առ Գօնս .... » »		7 15
Օսմ. Ծխախոտ [illegible] .... » »		4 35
Թրամուէյ .... » »		477 ½
Բուլկիի երկաթուղի .... Ֆր.		71 25
Օսկիւտարի ու Բերայի [illegible] »		— —
Անմնեթուղթ Լամբրագի ... Գ. Կ.		118
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
Օսմանեան ոսկի .... ղրշ. ...		100
20 Ֆրանքնոց .... » ...		87 28
Անգլիական ոսկի .... » ...		110 14
Իմպէրիալ .... » ...		90 20
Ֆլորին .... » ...		51 15
Ռուսի թղթադրամ .... » ...		8 35
» արծաթ .... » ...		77
Մէճ. արծաթ. (տալըր) .... » ...		108 6
Վէնետիկ .... » ...		103 20
Հիւնքեառ .... » ...		103 20
Մէճիտիյէ .... » ...		101
Գուրուշ .... » ...		9 30

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Փարիզ, 26 Մարտ, ժամ 3 վայր. 47 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	87 97 ½
» » 4 ½ %	105 85
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	18 07 ½
Օսմանեան երկաթուղի	71 50
» Լէհի բաժնեթուղթք	— —
Պանք Օթոման	536 62 ½
Գրէտի Լիոնէ	712 50
Իտալական Ռանթ 5 %	92 20
Հելլենական 5 %	456 25
Բրիօրիթէ Թիւրք	486 25

Եգիպտական միացեալ	477 87 1/2
Պանք տը Բարի	783 75
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	426 25
Սուէզի ջրանցք	2310
Սպանիական արտաքին	73 7/8
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 22
Լոնտոն, 26 Մարտ, ժամ 6 վայր. — երեկոյ	
Անգլ. քոնսօլիտէ	97 5/16
Օսմ. » Սէրի Դ.	17 7/8
» » » Ա.	40
» » » Բ.	24 9/16
» » » Գ.	18
Փոխառութիւն 1877	102 1/4
Պանք Օթոման	11 5/16
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիյէ)	94 9/16
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)	105 1/4
Տայրա Սանիէ	84 5/16
Տօմանիալ (փոխառ. Բօչիլտ)	104 1/2
Հելլենական 5 %	89 1/2
Մօնօբօլ »	74 1/4
Ռուսական 1889	94 1/2
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 22 1/2

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 26 Մարտ, ժ. — վ. — երեկոյ	
Ֆրանսական Ռանթ 3 %	87 93
Օսմանեան քոնսօլիտէ Դ.	18 07 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	71 12 1/2
Եգիպտական միացեալ	477 50
Վիէննա, 26 Մարտ, ժամ — վայր. —	
Օսմանեան երկաթուղի	34 20
» Րէժիի բաժնեթուղթք	107 75
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	119 80
Պերլին, 26 Մարտ, ժամ — վայր. —	
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 35
Րուպլ թղթադրամ	221 50
Օսմանեան երկաթուղի	78
Օսմանեան քոնսօլիտէ Սէրի Դ.	18 10

ՆԵՐՍԷՍ ԷՖԷՆՏԻ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Ահաւասիկ այն Դամբանական զոր հանգուցեալ Ներսէս էֆ. Ներսէսեանի դերեզմանին վրայ արտասանեց Մեծ. Թովմաս էֆ. Եսայեան, տնօրէն Ներսէսեան Դրամատան.

Ահա դագաղ մը՝ որուն իւրաքանչիւր ոք ի մէնջ իւր զգացման չափաւն տեսակ մը խանդաղատանաց կամաւոր տուրք վճարելու համար եկեր շրջապատեր է զայն.

Նախ և առաջ աստուածարեալ ձայն մը ջանաց ամոքել զվիշտ բաժանմանս՝ յիշեցնելով մեզ թէ առերեւոյթն իմն է մահուան անջատումն՝ աստուածային վկայութեամբ հաստատելով բացատրածն. և յիրաւի Աստուծոյ մը վկայութեան պէտք ունինք համոզուելու համար թէ կորուսած չեմք զոր կ'ողբամք ի կուպարս գերեզմանաց.

Մեծ բայց ամենամեծ սիրտ մը կրող հեղինակ մը եւս այն կը գտնէր այդ հազորդակցութիւնը որ սիրոյ զգացմամբ ներդաշնակաւէս կը զօդէ մեր սրտերն ընդ այնոսիկ, զորս անդրդուելի ճակատագիր մը ընդ հողով ծածկել կը պահանջէ մեզմէ.

Մեծագոյն մասն որ աստ՝ ամփոփուած յանձին՝ լռութեամբ կը խօսին այս դագաղիս հետ, և այդ անձայն խօսակցութիւնն ալ փաստ մ'է անդր քան զգերեզման յաւիտենականութեան հաւատացողներուն, ապա թէ ոչ յիմարութիւն կ'ըլլար բրածնին՝ խօսիլ չլսողին հետ. Եւ սակայն պէտք է խոստովանիմք՝ թէ այդ լռութիւնն իւր ազդու ճարտասանութիւնն ունի ներգործելու համար մեր մտաց ու սրտին վրայ.

Կարգ մ'ալ անձինք զսպել չկրցած մի քանի կաթիլ արցունքով եւ կամ զեղուն հառաչանօք կը ներբողեն այս դագաղիս պարունակելոյն մեր սրտին վրայ ունեցած իրաւունքներն.

Են նաեւ՝ որոնց վշտին սաստկութեանը ամենայն ինչ ներելի է, նոյն իսկ հայհոյութիւնը, զի այդ հայհոյութիւնը երկինք չի հասած աղօթքի կը վերածուի արդարութեան Աստուծոյն առջեւ, որն որ գիտէ կշռել հօր մը, մօր մը, ամուսնոյ մը, զաւկի մը բացատրութեանց սահմանի մէջ ամփոփուիլ չգիտցող վշտաց դառնութեանն անհուն քանակութիւնը, եւ ահա ասոր համար է որ երբեք այդ կոյր հայհոյութիւնք պատժուած չեն կայծակնահար.— Խոնարհինք եւ ճանչնանք ուրեմն զիրաւունս յուսահատական հեծութեանց այս ննջեցելոյս ծնողացն եւ պարագայից, եւ թոյլ տանք յորդանօք զի ազատաբար թափեն դոքա իրենց կոծն և արցունքն անժամանակ հնձուած երիտասարդիս դագաղին վրայ.

Եւ երբ մերձաւորք եւ հեռաւորք, ծանօթք եւ միայն ի լուր ծանօթացեալք կ'ողբան այսօրուան ննջեցեալնիս՝ զներսէս ասեմ Ներսէսեան՝ սորա բարձր բարեմասնութիւններն յիշատակելուն եւ աւաղելուն մէջ սրտաճմլիկ գոհութիւն մը զգալով,— ներուած չէ՞ արդեօք եւ մեզ՝ այդ բարեմասնութիւնքն ի մօտոյ գնահատողացս՝ վկայել սոցա բարձրաքարոզ, եւ հառաչանօք հնչել այս դագաղս.

Չկարծուի սակայն թէ մեք կ'ողբամք աստ զվարձատրողն մեր վաստակոց. քա՛ւ լիցի.—Հոն փոխադարձ պարտականութիւն մը կը կատարուէր. — մանաւանդ զի ձեզմէ անոնք ոյք պաշտօնէութեան ինչ ըլլալը կը ճանչեն, գիտեն նաեւ թէ տեարց համար ներբող հիւսող պաշտօնեայներ շատ չեն գտնուիր.— Ուստի կուգամք մեք բարձրացնել մեր ողբասաց ձայնը այս դագաղիս առջեւ, յորում ամփոփուած է մեր տէրը, բայց անոր համար կ'ողբամք՝ զի երբ առ մեզ էր՝ սիրով կը մոռանայր իւր տէր լինելն յիշելու համար իրեն և պաշտօնէից նախապէս և հաւասարապէս մարդ լինելն. և եթէ աշխարհ կը վկայէ թէ ի՛նչպիսի ազնուութեամբ բարենպատակ կարօտութեանց ձեռք կը կարկառէր, մենք՝ այդ սրտին

Բարութիւն մը զուգեալ սրամտութեան հետ, ինչ որ սակայ չհանդիպուիր կենաց ասպարիզիս մէջ, ահա՛ մեր ողբացածը.— Երիտասարդութիւն մը, որուն ապագային վրայ մեր փոքրիկ և թշուառ ազգը յոյսեր սնուցանելու իրաւունքներ ունէր, ահա՛ մեր ողբացածը.

Վերջապէս կ'ողբամք կ'ըսեմ այն մարդըն, ուսկից կ'ուզէի անկախ եղած ըլլալ՝ որպէսզի աւելի դիւրաւ հաւատացուէի դրուատեացս առթիւ.—Կ'ուզէի այս հագեխօս մի լինել՝ զինք յաճախակի ոգելու համար, և իրմէ բաժնուած ըլլալս նուազ յիշելու համար, այդչափ դա՛ռն է և սրտամաշ այդպիսի մը գերեզմանին յանձնելն.

Իրաւ է որ մահն զմարդիկ մի քանի օրուան համար միայն կրնայ բաժնել, քանի որ կենաց և մահու հրամայող Աստուածը ապահովցուցած է զմեզ և յուսով լեցուցած թէ երջանիկ յաւիտենականութիւն մը վերապահած է մեզ, բաւական է թէ օժտեալ ապրինք սա Ներսէսին գերազնիւ յատկութեամբքը. Այդ յատկութիւնք են որ վարագուրած են միշտ յաչս աշխարհի իւր մարդկօրէն ունեցած տկարութիւնքը, յոյց ոչ ոք աստէն բոլորովին զերծ կրցած է ըլլալ, և զորս անտեսելով չանցնիլս ապացոյց մի համարուի խնդրեմ անշողոքորթ անկեղծութեան.

—Հառաչա՛նք մ'ալ, և յերկինս անդ կը տեսնուինք, Ներսէս. —բայց դուն՝ որ կը հաւատամ թէ արդէն հոն ես, (զի չա՛տ իսկ արժանացար երկնային երջանկութեանց՝ բարութեամբքդ զորս գործեցիր աստէն, և տառապանօքդ հիւանդութեան զորս կրեցիր), պարտք մ'ալ ունիս կատարելու, —ա՛յն է ցօղել սրսկել մխիթարութիւն հօրդ և մօրդ և ամուսնոյդ և զաւկիդ և պարագայիցդ հոգւոյն վրայ, և այն օրը որ զիրենք գէթ մասնակի սփոփած տեսնեմք, բոլոր բարեկամքդ պիտի օրհնեմք ջերմագին քու յիշատակդ, վերագրելով այդ քաղցրիկ նուէրն քու միջամտութեանդ արդեանց.

1890, Մարտ 12|24

ՆԱՄԱԿ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, 4 Մարտ

Քրիստոնեայ աշխարհի ամէն կողմ Մեծ պահքը նշանաւոր ժամանակամիջոց մը կը համարուի, և այլ և այլ կերպերով կ'ընդունուի ու կը պահուի, բայց ոչ ուրեք այնքան չահագրգիռ և ակնախտիղ երեւոյթ կ'ընծայէ որչափ յԵրուսաղէմ, եւ իրաւամբ, քանի որ կեդրոնն է Քրիստոնէութեան, Եթէ ձմեռն ողջոյն մասնաւոր հրապոյր ունի Սուրբ քաղաքին համար իբր իւր յատուկ եղանակ, մեծ պահքն ապաքէն բարձրագոյն կատարը կը կազմէ նոյն եղանակին, զի կը գերազանցէ նորա առաջին բոլոր ամիսները. Ոգեւորութիւնն, բազմազանութիւն տեսարանաց, անձանց և եկաց, արարողութիւնք յոգնայոլով հանդիսից և տօնակատարութեանց, խլացուցիչ ժխորըն երթեւեկից, չարժմունք հազարաւոր հաւատացելոց աստ և անդ, գիմուռն նոցա եկեղեցիէ յեկեղեցի, վանքէ վանք, և վերջապէս եռալ ու գեռալն ամէն ազգէ և երկրէ եկող ուխտաւորաց, և նմանօրինակ երեւոյթք ու տեսարանք որք յատուկ են մեծի պահոց յԵրուսաղէմ, կը կացուցանեն արդարեւ այդ եօթն եօթնեակները ի վեր քան զամենայն եղանակս նորա և խիստ հոյատեսիլ ու ակնապարար բնութիւն մ'ունին.

Այս տարի մասնաւորապէս առաւել եւս կը չեշտուի Մեծ պահոց եղական տպաւորութիւնն, զի ամէն ազգի մանաւանդ Եւրոպացի և Ռուս ուխտաւորաց թիւն այժմէն իսկ շատ առաւել է քան զնախորդաց, և դեռ մինչ Զատիկ պիտի բազմանայ շատ. Թէպէտ ցարդ ծանուցուած չէ կայսերական կամ արքայական դերդաստանի պատկանող իշխանաց մերձաւոր գալուստը, բայց մասնաւոր ազնուականներ, հարուստներ և բարեկեցիկ անձեր շատ կան արդէն. Եւ զարմանալին է, բողոքական ազգերէ, մանաւանդ Անգլիացիներէ, ալ խիստ շատեր կուգան. Մարդկանց, ազգաց և ժողովրդոց համաշխարհային ցուցահանդէս մըն է որ կը ներկայանայ այժմ քաղաքիս մէջ, իւրաքանչիւր իւր ազգային կամ տեղական տարազով, ձեւով և կերպարանքով. Եւ բոլոր այս ամբոխին մէջը Հայ տարրն ալ իւր կարեւոր տեղն ունի. զի հետզհետէ կը հասնին Հայ ուխտաւորք եւ ամէն հաւանականութիւն կը ցուցնէ որ այս տարի ոչ մի տարիէ նուազ պիտի լինի նոցա թիւը. Ընդ հակառակն առաւելագոյնին իսկ կ'սպասուի.

Բերկրալի է արդարեւ տեսնել հայ ժողովրդեան կրօնասիրական ոգին որ ամէն տարի առնուազն 1000 ուխտաւոր կը բերէ քրիստոնէական սուրբ տեղեաց յերկրպագութիւն, թիւ մը՝ զոր եթէ բոլոր ազգաց ուխտաւորաց թուոյն հետ համեմատենք, պիտի գտնենք թէ աշխարհի վրայ ամենաքրիստոնեայ ազգն է հայ ազգը. վասն զի ոչ մի քրիստոնեայ ժողովուրդ իւր բազմամարդութեան համեմատ այն-

Բայց կրօնական հոգեպարար մխիթարութենէ ի զատ ազգային օգտակարութիւն եւս ունի 1000ի չափ ուխտաւորաց ամէն տարի ի մի վայր խըռնուիլը, վասն զի առիթ կ'ունենան իրարու ծանօթանալ, միմեանց գաղափարն հասկնալ, յարաբերութիւններ ու բարեկամութիւններ հաստատել իրարու մէջ, որ բնականաբար իւր մասնաւոր օգուտն ունի, քանի որ ազգի մը անդամոց ընդ միմեանս հաղորդակցութիւնն միշտ նպաստաւոր ազգեցութիւնն ունենալ կոչուած է. Այս տեսակէտը միայն այնչափ ուշադրաւ է, որ կ'արժէ միշտ գոհութեամբ նըկատել. Առանց այսպիսի բարեդէպ հանդիպման մը բաղումք մինչեւ իրենց կենաց վախճանը առիթ չպիտի ունենային այնքան տարաբնակ ազգակիցներ տեսնալու և ճանչնալու. Մասնաւոր ուշադրութեան արժանի պարագայ մըն ալ սա է որ այդ 1000ի չափ ուխտաւորաց բազմութիւնը ամէն տարի կը նորոգուի, զի շատ սակաւաթիւ են անոնք որ մէկ անգամէ աւելի երջանկութիւն ունենան Ս. տեղիքը երկրպագելու.

Պատրիարքական Աթոռին քանի տարիներէ ի վեր թափուր լինելուն պատճառաւ նախորդ ուխտաւորաց ի տես լատին և յոյն պատրիարքաց բըդգացած նախանձէն և ազգային վիշտէն զերծ են ներկայ տարւոյ ուխտաւորները որ բարեբաղդութիւն ունին ոչ միայն Պատրիարքով ներկայանալ օտարազգեաց առջեւը, այլ և լսել Ն. Սրբազնութեան յաճախակի խօսած հոգեպարար և հոգեզուն քարոզները. զի Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հայրը՝ հակառակ իւր ծերութեան և այս տարի ընդհանուր աշխարհի մէջ տիրող հիւանդագին մըթնոլորտի մը վնասակար ազդեցութեան, զօրաւոր կորով մը կը ցուցնէ յաճախ քարոզ խօսելու և եկեղեցական հանդիսից ու արարողութեանց անձամբ նախագահելու ի շուք նոցին և ի մխիթարութիւն ուխտաւորաց, որք սպարծանօք և սփոփանօք կը դիտեն Պատրիարքի մը ներկայութեան ազգած պատկառանքն ու վեհութիւնն ամենուրեք, ի ներքս վանքին և արտաքս՝ ընդ քաղաքն ողջոյն.

ԿՐՕՆՔ ՈՒ ՄԱՆԿԻԿՆԵՐ

Մանկապարտիզի կիրակնօրեայ հանդէսի մասին՝ շա՛տ սիրուն և չահեկան բաներ գրել կարելի է. սակայն իմ գրելիքս աչքի չզարկած մասերէն մէկը պիտի ըլլայ. —ԿՐՕՆԻ ՈՒՍՈՒՄԸ.

Նախ պէտք է ըսել որ այդ կարմրուկ ու խարտեաշ սանիկներու ուսուցիչք սեւեր հագած, անժպիտ մարդիկ չեն. այլ իրենց կրօնուսոյց վարդապետն երէց քոյր մըն է իրենց. Իրենց Բրէօպէնէլիօնե մէթոդութեան մէջ չի նետեր զիրենք, այլ ցոյց կուտայ ամէն բան դգալի ձեւերու տակ, պատկերներու վրայ նկարուած ճարտարի մը վրձնաւը. Դասագիրք չունին ի ձեռին, ժամերով, օրերով տանջուած չեն անհասկնալի բաներ ու ասացուածներ թարմ մօղերու վրայ փակցնելու. այլ իրենց վարժուհին, ժպիտը շրթանցը վրայ պատկեր մը ի տես կը հանէ, և ահա հետաքրքիր աչքեր անոր վրայ կը դառնան, փոքրիկ տղաներ իրենց Աստուածը կը տեսնեն թղթէ կտորներու վրայ, իրենց պէս մանկացեալ, իր մօրը գիրկն է, խարտեաշ մազեր օղակ օղակ գլխուն վրայ կ'իջնեն. Թաթիկներ ու տոտիկներ ունի, սիրուն զուարակ մը, իր գլխիկը վեր առած, ապո՛ւշ ապուշ ինա կը նայի. Այսպէս կը տեսնես կրօնքը, իր բոլոր էական մասանցը մէջ, մարմին առած, կը պատմէ իրենց վարժուհին հասկնալի բառերով, և ահա փոքրիկ երախայք իրենց փոքրիկ Աստուծոյն պատմութիւնը կ'ուսանին առանց դժուարութեան և կը պատմեն անուշեւոր հրեշտակներու լեզուաւ, մին թլուատ, միւսն թոթով, սա բառերուն կէսը կտրելով, նա՛ մանիկներ աւելցնելով և այսպէս չինելով երաժշտութիւն մը զանազան ձայներու, ուր Քրիստոս իրեն շատ ընդունելի բաներ կը գտնէ, մեր խօսնկէն ու մաղթանքէն աւելի հաճոյական.

Մսուրին վրայ տասներկու տարի կ'անցնի, օր մը կը գտնեն իրենց Յիսուսը տաճարին մէջ. հրեայ փաթթոցաւորք զնա կը շրջապատեն հին օրինաց և կամարներու մթութեանը մէջ. անոր բիբերն աստուածեղէն շողերու մէջ են, գլխուն վրայ լուսահիւս պսակ մը կ'երերայ. յանդուգն է իրենց պէս, կը խօսի և ամենքը խաղք խայտառակ կ'ըլլան իր առջեւ. Այնուհետեւ ալ չեն թողուր զնա. հարմիք կ'երթան անոր հետ. Յորդանանու եղերքը կը գտնեն զնա և ադաւնին բարձանց վըրայ. Յաղթանակաւ Երուսաղէմ կը մտնեն. իրենց տարեկից տղաներ կանաչ ոստերով օրհնութիւն կ'երգեն. շատեր ալ, տակաւին անզօր քալելու, իրենց մօրը գրկին մէջ նստած...

ուացեալ մագառախուղ, սեւը երեւնեւրուն վրայ է, իր տերոջը սեղանէն կը ճաշէ, պատառաքաղն անոր հետ սկաւառակին մէջ կը թաթխէ, և ապա, լա՜ւ մը կուած կշտացած, սաքով դըրլխով մտմտութեան կը վազէ. Հոս բարկութիւնը կը տեսնես մենուկ դէմքերու վրայ. Ընթրեաց ժամէն մինչեւ Յարութեան առաւօտը՝ ամէն փոքրձանքներէն կ'անցնին, աքաղաղին ձայնը կը լսեն, Պետրոսի փախուստը, հրեշական երկչոտութիւնը կը տեսնեն. և ապա խա՛չը, այդ ցաւոց պատկերը. մայրիկը ցաւագին անոր քով է. Յովսէփին կը յանձնեն մեռեալ Յիսուսը, նորափոր գերեզմանին մէջ կը դնեն, և սակայն միամտաբարձի չղերու ու ցոյքերուն հետ՝ կ'ողջունեն զնա պարտիզին մէջ, և եւղաբեր կանանց խունկին ու արցունքին հետ իրենց սիրտերը կը տանին նուէր.

Վերջին պատկերը մանկանց օրհնութիւնն է. իրենց Յիսուսն հիմա մօրուք ունի, բայց զիրենք մոռցած չէ. կը կոչէ երամովին, իր ձեռքերն անոնց վրայ կը տարածէ գթոտ հօր մը պէս. օրհնութիւն և արքայութիւն կուտայ իրենց. Ի՜նչ անհուն բերկրութիւն հոս. թէ և հասակաւ փոքրիկ, ամենքս ալ բարձր են. մեք հոն, եպիսկոպոս, վարդապետ, քահանայ, արհեստաւոր, դրագիր, վաճառական, ոչնչացած ենք. զի իրենց Յիսուսը ոչ մէկուն կը դարձնէ իր աչքերը, զի իրենց Աստուածը ո՛չ սեւ ունի կոնակը հագած, ո՛չ խոժոռութիւն երեսին ու յօնքերուն վրայ, այլ ժպիտներու և չղերու մէջ կ'օրհնէ զիրենք.

Մանկապարտիզի մանկանց կրօնքն այս է. տարակուսելի և անքնին բա՛ն մը չեն գտներ ի նմա, դրասեղաններու վրայ կ'ուսանին իրենց մօր կրօնքն ու Աստուածը, զոր երբեմն քնքուշ թաթիկներով լուսնի մէջ կը բռնեին մօր ու քրոջ գիրկը նստած և տեսած են եկեղեցեաց պատկերներու վրայ.

Այս տողերը գրած ատենս՝ չեմ կրնար չյիշել ակամայ մեր միստիքական +էֆ-տԷ-կնԷԷքը, զորս մեր դպրոցի ուսանողք ի բերան ուսանելով ուսանելով՝ իրենց մօրմէն ուսած անմեղ կրօնքն ալ, կրօնի սուրբ զգացումն ալ վրայ տուած են և կուտան շատ անգամ. Այո՛, այս կերպ ուսուցումն, էՆԲ-կյքն և աստրկայքն խոր տգիտութիւնը, վնասակար կողմեր ալ ունին և աղետաւոր ազդեցութիւն կը գործեն հոգիներու վրայ.—ձանձրոյթ և խո՛րշ ատելութիւն. Դիտերվեգի կ'ըսէ. «Ուսուցիչը կ'ստիպէ զմանուկն ի բերան ուսանիլ աւանդած դասն, և ապա բա՛ն առ բան պատմել. Այս ըսուածները գլխաւորաբար կրօնի դասերու մասին պէտք է առնուլ, և շատ հաւանական է որ աշակերտներէ ոմանք, դասաւութեան այս ձեւի տակ, մինչեւ կեանքի վերջը զզուին Աղօթագիրքէ և Աստուածաշունչէ.... Ուսուցման այդ եղանակը կը ծնուցանէ աշակերտին մէջ դէպի աստրկան, այնպիսի զզուանք զոր արմատախիլ ընելու համար՝ հազիւ թէ կը բաւէ բոլոր ապագայ կեանքը. Այս ընթացքով յիշողութիւնը չզարգանար, իսկ միտքն ալ կը բթանայ.» Եւ ուսումն, այս մեքենականութեան մէջ, ո՞ւր սապաքէն կ'սպանէ աշակերտին քով ինքնագործութեան և ուսանելու սէրն.

Մանկապարտիզի մատաղ ուսանողք այս կերպ դժուարութիւններէն և ո՛չ իսկ մին ունին. հոն միտքն զգայարանաց առաջնորդութեամբ կ'սկսի զարթնուլ, կ'ուսանին դիտելով, միստիքական կանոններ չունին, ամէն բան, ամէն բա՛ն հասկնալի է իրենց. Ո՛վ Յիսուս, այս կրօնքն աւելի հաճոյագոյն չէ՞ քեզի այն մթին վարդապետութիւններէն աւելի, ուր Լոյսն սաւերախառն է, ուր շատ անգամ Յոյսն ալ կը պակսի. մութի մէջ բանտարկած են զքեզ անոնք, որոց պաշտօն տուած ես քարոզել թէ «Ես լոյս յաշխարհի եմ».

Մանկապարտիզի վրայ ազգային բան մըն ալ կը գտնեմ ես, այս մըտածմամբ թէ այդ հաստատութիւնը դաւաջինն հայ մայր մը կը բերէ Տաճկաստանի մէջ, և դաւաջինն հայ մանկիկներ կ'սկսին աշակերտել այդ դրութեան. Նուիրական ալ է, զի կին մը, անվհատ ոգւով, ինքն իր ուժին ու իտէալին վրայ կրթնած, նոր դրութեան մը առաքելուհին կ'ըլլայ առ մեզ ա՛յն ատեն՝ մինչ մեր երեխայք մեր թաղային ընթերցարաններու մէջ կը խամրին, կ'սպառնուին մօսք, մարմնով, հոգւով և սրտով, փոքրիկ տուտտնրու արգելանոցներու մէջ դատապարտուած են թունաւոր օդը ծըծելու և անշշուկ նստելու տասներկո՛ւ ժամ, բան մը որ դաստիարակութեան մեծ շնորհքն համարուած է մեր ծնողաց քով. Տիկին Մատաթեանի բարոյական կտրիճը, զոր իր գրամօք ու զօրութեամբն սկսած է մեզ, այդ խաւարին դէմ է, և առ չուշտ օր մը մեր հեք մանկունք իր շնորհիւ ի լոյս պիտի...

ՀՐԱՆԴ

ՄԱՐՏ 19|31 ԻՆ

5րդ Վիճակահանութիւն

ՊԵՎԻԼԱՔՈՒԱ ԼԱ ՄԱՃԱՅԻ

ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐՈՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՐԳԵՒ

250,000 Ֆրանք

և այլ 3532 պարգեւ

Այս պարտատոմսեր հաստատուած են Իտալիոյ Ումպերդոյ թագաւորին 1888 յուլիս 1 թուակիր հրամանագրով. փոխառութիւնն երաշխաւորեալ է Պետական արժէթղթերով, աւանդ դրուած Աւանդից և փոխատուութեանց արքայական Սնտուկին. Իտալական կառավարութիւնն 1888 յուլիս 7 թըռուակիր նախարարական զեկուցագրով հաստատած է այս աւանդը, իբր ապահովութիւն փոխառութեան կատարելոյ և կանոնաւոր գործադրութեանը. Այդ սնտուկն ամէն վիճակամէ Իտալիոյ Ազգային Պանքային կը յանձնէ աւանդ դրուած արժէթղթոց յառաջ բերած գումարը, վճարելու համար պարտատոմսերն որք պիտի հատուցուին պարգեւով կամ պարզապէս դրամոգլխով.

Այս պարտատոմսեր իւրենին փոխանցելի արժէք մըն են, ամէն ժամանակ կրնան ծախուիլ, և կը մասնակցին 110 վիճակահանութեանց, որոց չահն է 7,226,000 ֆրանք.

1890 ՏԱՐՈՅՑ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆՔ

Մարտ 31, յունիս 30, սեպտ. 30, և դեկտ. 31

Պարգեւ մը չշահող պարտատոմսերն, առանց բացառութեան, պիտի հատուցուին դրամոգլխէն.

Պարտատոմսերը 32 միլիոն արժելով և չահը 7 միլիոնէն աւելի ըլլալով, շահելու հաւանականութիւնը իբր 1 առ 4 1/2 է.

ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐՈՒՆ ԱՐԺԷՔՆ Է

1	պարտատոմս	15	ֆրանք
10	»	145	»
100	»	1400	»

Այս պարտատոմսեր կը կրեն Ումպերդոյ թագաւորին ստորագրած հրովարտակին բնագիրն, արքայական գոմիսէրին ստորագրութիւնն, իտալական կառավարութեան դրոշմն և վիճակահանութեանց յատակաձեւը.

Պարտատոմսերը կը վաճառուին ԻՆԳԸՐՆ ԷՃԷՆՍԻ, Ղարաքէօյ, Տէյիրմէն խան, թիւ 14, Կ. Պոլիս.

Վիճակահանութիւնք տեղի կ'ունենան ի Հռոմ, Ելեւմտից նախարարութեան մէջ, Իտալիոյ Ազգային Պանքային ձեռամբ, որ վարիչն է այդ փոխառութեան, ի ներկայութեան արքայական գոմիսէրին.

Վիճակահանութեանց ցուցակները կը գտնուին ԻՆԳԸՐՆ ԷՃԸՆՍԻ, Տէյիրմէն խան, 14, Կ. Պոլիս, վիճակահանութենէն 10 օր յետոյ.

Շահած պարտատոմսերը կը վճարուին Իտալիոյ Ազգային Պանքայէն, իւրաքանչիւր վիճակահանութենէ ամիս մը ետքը. 36 7—8

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Ընկերութեան գրասենեակները փոխադրուած են ի Մաքրի խան, թիւ 2, Վոյվոտա, Ղալաթիա (Լօրանտօ խանին քով).

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել առ գործակալ Պ. Ժ. Ժ. Գասգէլլի 235 7—12

ԳԱՂՏՆԻՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ ՄՈԴՈՒԹԵԱՆ

Հեղինակ

Յովհ. Գասպարեան և Յովհ. Գազանճեան

Բովանդակութիւն

Երեւակայութիւն.— Նրազ.—Երեւմունք մոգական.—Հեռատեսութիւն և ծածկատեսութիւն.—Տեսիլք առ աչօք.—Նախազգացումն.—Գուշակութիւն.—Կենդանական Մագնիսականութիւն.—Ակնհարութիւն եւ այլն.

Այն գիրքն որ 132 մեծադիր երեսներէ բաղկացեալ է, իւր արտաքոյ կարգի հետաքրքրական, հմտալից եւ օգտակար պարունակութեամբն ամեն կարգի անհատից համար ընթերցանութեան մասնաւորապէս արժանի գիրք մ'է. գինն է 15 ղրշ.

Կը ծախուի պաշէ-յուրու Չրավաճառ Պօղոս աղայի եւ բոլոր հայ գրավաճառաց քով.

Վաճառման կեդրոնատեղին է Պոլիս, Պաշճէ-Գափու Չրավաճառ Աղամալեան Յակոբ աղայի խանութը. 286 8—12

ԾՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

Յակոբոս Գ. Պարտատեան

Պատիւ ունիմ ծանուցանել մեր բազմաթիւ յաճախորդաց եւ արգոյ հասարակութեան թէ խանութս նոր ... Համամ փողոց, թիւ 14 ...

Գ. Պարտատեան
Կ. Պոլիս

Սուլթան-Համամ փողոց թիւ 14

ՏՕՔԹՕՐ Ս. ԱՐԱՊԵԱՆ

Վկայեալ Բարիզու Բժշկական Համալսարանէն

Կը դարմանէ ներքին և արտաքին ամէն տեսակ հիւանդութիւններ.

Մասնաւոր խորհրդակցութիւնք սրտի և կուրծքի հիւանդութեանց համար.

Կը գտնուի կամուրջի դէմ Բիւչիւքեան եղբարց դեղարանն երկուշաբթի եւ չաբաթ օրերը և Սամաթիա Սթասիօնի մօտ Ծմակեանց տունը. 351 2—20

ՑԴՈԴԻ ՄՕՌՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Եալովա, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ. 1888

Պարոնայք Ցդոդ և Քօռուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական գիրքերս ... և այն ըմշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի քերձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մօրիէ ձկան իւղն, իր այդ վիճակին մէջ դիւրաւ խմուելով և մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի հաչուած է, մասնաւորապէս այս յաջող պատրաստութեան մէջ,

ՏՐ. Մ. Մ. ՄԱՎՐՕՅԷՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանին

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՄՊԸՐԻ

Միւպայեա օլունաճագը էվվէլճէ իլան գըլընան մալըմ էլ միդտար պուղտայ վէ արբանըն մարտը րումինին օն եէտինճի կիւնի թէքրար պիլմիւնադասա գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն վէ օն տօգուզընճը բազար իրթէսի կիւնի սաաթ տօգուզա գատար եւրզաէ պէչ թէնզիլի գապուլ օլունաճաղընտան իթասընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

14 մարտ 1890 — 379
Նօ. 18 — 1—3

ՈՅԺ ԵՒ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆ

Ժէրոտէլի մաքրողականը, Վիշիի բաստէյլի մը մեծութեամբ չերտերու բաժնուած, մաքրողական և զովացուցիչ նշանաւոր յատկութիւններ ունի. Թէ՛ ծծուին և թէ՛ ուտուին, այդ ախորժահամ չերտերը ճշմարիտ անուշեղէն մ'են դժուարահաճ կանանց և փափուկ տղայոց համար. Չափահաս մարդիկ, լաւ չմարսող ծերունիք, նստուկ կեանք վարողները պարտին զայն կանոնաւորապէս գործածել. Մաղասը, Արեան բորբոքումները, Պնդութիւնը, Գլխու ցաւերը քիչ ժամանակի մէջ կ'անհետանան. Ժէրոտէլի Մաքրողականը կը գտնուի ամէն դեղատանց մէջ. Տուփը կը պարունակէ 18 անգամի համար դեղ և ի Ֆրանսա կ'արժէ 1.50 Ֆրանք. Երկու չերտ իբր նմոյշ կը ղրկուին ամէն խնդրողներուն, երբ դիմեն առ Պ. Ժէրոտէլ, ի Սէն-Մենէհուլ (Ֆրանսա) ի Կ. Պոլիս կեդրոնատեղին են Օ Պոն Մարշէ.—Դեպաթոբծական Մթականոց.—Ն. և Փ. Գանզուք եղբարք. Թիֆլիս.—Նէտէլօս.—Թէսսորիտէս.—Վիէնան Դաստըեան.—Տ. Մ. Մեղիքի.—Ա. Գամթօրեանէս.—Աքէսսորիտէս.—ի Պոլիս Դեղարան Նէտէլքոս և ընկ.

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ — ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,515,542 — ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐՒՈՅ 2,085,347

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ — ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,581,000 — ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐՒՈՅ 967,900

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ անհտած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև, եթէ պարագայ իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուած վնասնին 17,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիօն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԻՐԱՄԲԼՐԻ

Սարրաճխանէ անպարընա միւպայեա օլունաճագ տէօրթ պին ատէտ ճամ ֆէնէրին պէհեր ատէտի եիւզ փարայա Թալիպի եօհտէօրնտէ օլուպ մարտըն օն պէշինճի կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթասընա վէ օն եէտինճի կիւնի եիւզտէ պէշ թէնզիլինէ թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

13 մարտ 1890 — 378
Նօ. 17 — 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԻՐԱՄԲԼՐԻ

Իզմիրտէ պուլունան վէ պիլիճապ պուլունտուրըլաճագ աասքիրի Շահանէ իչիւն մահալլինճէ մէվջուտ միւնագասատա պուլունան էրզագ վէ սայիրէտէն տագիգին պէհէր գըյեսի գըրգ եքի, բէքսիմէթին եիլի պիր, եէթմիշ պէշ, նանը ազիզին 32, կիւշթին եիւզ սէքսէն իւչ, էրզին եէթմիշ, սատէնին իւչ եիւզ եէթմիշ, բաթաթէսին եիրմի իւչ, ֆասուլեանըն գըրգ պէշ, կազ եաղընըն գըրգ եքի, բուղէնի զէյթին եիւզ ալթմըշ տօգուզ, սօղանըն օն ալթը պուչուք, հալտապըս իւչ սըքզ տօգսան, զէյթունըն եիւզ եիրմի սէքիզ, չայիրին իքի պին իւչ եիւզ տօգսան, սապունըն եիւզ օն տօգուզ, սամանըն օն պիր, չէքէրին տօգսան եէտի, քէօմիւրին պին իւչ եիւզ գըրգ, Ֆիյաթլարը իլէ օրաճա Թալիպի եօհտէօնտէ օլուպ իչպու չէհրը մարթըն եիրմինճի կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն պուրաճա իթասընա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

12 մարտ 1890 — 375
Նօ. 14 — 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԻՐԱՄԲԼՐԻ

Նէֆսը Սէլանիք իլէ միւլհագաթը օլան Պէօլիւք վէ Քիւչիւք Գարապուրուն վէ Քէսէնտիրէ վէ Լէնգազատա պուլունան ասաքիրի շահանէ իչիւն իւչ եիւզ ալթը սէնէսի մարթընտան իթիպարէն պիր սէնէլիք օլարագ մահալլինճէ մէվջուտ միւնագասատա պուլունան էրզագը միւթէնէվիա վէ սայիրէնին պուրաճա իթասընա Թալիպ օլանլարըն Թարիխը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

12 մարտ 1890 — 376
Նօ. 15 — 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԻՐԱՄԲԼՐԻ

Շէհրը րամազանը Շէրիֆտէ ասաքիրը շահանէյէ վիրիլմէք իւզրէ միւպայեա օլունաճագ օլան եիրմի պին գըյէ զէյթուն իլէ օն պէշ պին գըյէ բէյնիրին մարթը րումինին օն եէտինճի վէ եիւզ էլլի պին գըյէ խօշապլըգ իւզիւմիւն չէհրը մէզքիւրին եիրմի պիրինճի կիւնլէրի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթասընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

12 մարտ 1890 — 377
Նօ. 16 — 3—3

Արտօնատէր — Ս. ՏԱՄԱՅԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տօքթօր Ոյէրի ջերմային հիւանդութեանց այս դեղն՝ որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղինաց, է դառնահամ և այդու կազդուրիչ ամեն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճախճախուտ վայրերու ջերմատենդերէն ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնը և ապաքինիչ զօրութիւնը երաշխաւորեալ է Նորա անհամար արդիւնքը տասից գիտութեամբ։ Այս ֆիզիքական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անըմբռնելի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով՝ կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն յարդը, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումը. որոց ամենները այրուած է. ջերմն և սարսուռ. խառն ջերմ, պարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն, մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մեծ նորոգ ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճախճախուտ վայրերէ բուրեալ ծանծաղ նիւթերով, կամ բաց աղբանոցներէ և ախոռներու ծակտիններէն ելած թունաւոր կազերով, գորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Ոյէրի ջերմի ու տենդից դեղն կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնը և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն ստուգապէս անվտանգ է անմիտս է և օգուտն ստոյգ, միայն թէ տրուած հրահանգից համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Միլասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կոստանդնուպոլսոյ։ 151

ROYAL VICTORIA

ՄԱԶԵՐՈՒ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

ԱՆՎՐԻՊԵԼԻ ԴԱՐՄԱՆ

ՄԱԶԵՐՈՒՆ, ՄՈՐՈՒՔԻՆ ԵՒ ՊՕԽԻՆ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԻՐԵՆՑ ՈՅԺԸ ԵՒ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՈՅՆԸ

Գործածութիւնը դիւրին. կ'արգիլէ մազերուն թափիլը. Հետզհետէ բայց ապահով արդիւնք յառաջ կը բերէ. Բնական և փայլուն գոյն կուտայ մազերուն։ Գործածութիւնը բազմածախս չէ.

ՆԵՐԿ ՉԷ ՉԷ ԱՅՍ

փափաքեալ արդիւնքն ընդհանրապէս յառաջ կուգայ 10—15 օր յետոյ

Այն անձինք որք ծանր հիւանդութիւններէ ելած են, անձինք որ մտատանջութիւններ ունին, կանայք որ կաթ տուած են և մեծ յոգնութեանց ենթակայ բոլոր մարդիկ իրենց մազերը կորսնցնելու ենթակայ են. այս պարագայից մէջ մանաւանդ ՄԱԶԵՐՈՒ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՎԻԳՏՈՐԻԱ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉԸ կոչուած է,

ՄԵԾ ԾԱՌԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄԱՏՈՒՑԱՆԵԼՈՒ

Ի Թուրքիա մեծաքանակ վաճառման համար միակ կեդրոնատեղին է ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՌՈՒԱՆԱ, Մթերանոց անգլիական, Վոյվոտա. Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 68

GUERISON Prompte et Certaine!

Affections des voies urinaires, Blennorrhagies, Catarrhe, Cystite, Néphrite suppurée, Mal de Bright, Coliques néphrétiques, Enthérite chronique.

CAPSULES DE SANTAL DE LACROIX

PHARMACIEN DE 1re CLASSE

LAURÉAT de la SOCIÉTÉ de PHARMACIE de Paris

Lauréat et Ex-Préparateur de l'Ecole supérieure de Paris

76, Rue du Château-d'Eau, 76

PARIS

DÉTAIL: DANS TOUTES LES PHARMACIES

Ընդհանուր մթերանոցն է ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ ԺՈԶԷՖ ՔԱՆՁՈՒՐԻ, Մեծ փողոց Բերայի, և ԴԵՂԱՐԱՆ Ա. ՄԵՐՀԱՄԷԹՃԵԱՆ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, 18 — 64

ՀԱԶԻ ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԵԱՆ, ԲՐՈՆՇԻԴԻ, ՀԱՐԲՈՒԽԻ, ՑՐՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԱՅՆԻ ՆԵՐԿԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՇՆՉԱՓՈՂԻ ԵՒ ԽՈՉԱՓՈՂԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ դէմ իբր ապահով դարման այս դեղին վայելած համբաւը մինչև կը հաստատուի այն բազմաթիւ նամակներով զորս Պ Բօուէլ կ'ընդունայ անոնցմէ որք գործածած և ճանչցած են նորա յատկութիւնները։

«Անգլիոյ Թագուհւոյն ՆԷԴԼԻ Թնդանօթակրին վրայ, ի Ռուսք, ըՍկովթիա.

«Սիրելի պարոն, Ըստ որում կը ներուէի յամառ հազէ մը որ գիշերը կ'արգելուր ինձ քնանալ և ցերեկը հանգիստ անցունել, Վսեմ. կոմս Փարթենայեան ձնարարեց ինձ գործածել ձեր անզուգական բալասանէն անիսոնի հատիկներով և կրնամ հաւաստել ձեզ թէ առաջին գործածութենէն իսկ զգալի բարւոքում կրեցի, առանց իսկ պետք ունենալու գործերս դադրեցնելու, և առաջին փոքր սրուակը բոլորովին բուժեց զիս։ Ըստոյ անոր ազդեցութեան վրայ ունեցած մեծ վստահութեամբս կը յանձնարարեմ զայն այլոց. (Ստր.) Վ. ԼԻՆՁԷԼ, Նեդլի Թնդանօթակրէն.»

Կը վաճառուի ամեն դեղատանց և արտօնեալ դեղերու վաճառականաց քով, շիշը 1 շիլին ½ բէնսի, 2 շիլին 3 բէնսի և 11 շիլինի:—Պատրաստեալ ձեռամբ ԹՈՄԱՍ ՊՕՈՒԷԼԼԷ, 4, Ալպիոն Բալէյս, Պլաքֆրիէրս Ռոտ, Լոնտոն։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով.

64 — Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՌՈՒԱՆԱ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա, պահականոցին քով, կայարան Թրամուէյին, 95 և 61

Ա. ՄԱՅԵՐ ԵՒ ԸՆԿ.

Բերա, Թիւնէլի հրապարակ և Պոլիս, Կամուրջին գլուխը

Ձմրան համար մեծ քանակութեամբ նոր հանդերձներ եկած են

ԶԱՓԱԶԱՆՑ ԱԺԱՆ ԳՆԵՐՈՎ

ԲԱՐԻԶԵԱՆ ՆՈՐ ԱՊՐԱՆԱՑ ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ 287

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ —Վերջին քսան և հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս դեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մինչև ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բուժելու համար ուղեղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, քնատութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վաղահաս կորուստ, և առնական ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամեն գործարանական խանգարում։

Կը բուժէ դժուարամարսութիւնը, ջղային և սրտի հիւանդութիւնները, լեարդի և երիկամանց հիւանդութիւններն, արեան շրջանի բոլոր խանգարումները. ընդհանուր հիւծութիւնն և սպառումը. կը հասցունէ կենսական ոյժերու ... և է կորուստ որ յառաջ եկած է ... և է պատճառէ։

Ջղային տկարութեան և սոր հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդեցութիւնն անմիջական և հզօրին է. Մելամաղձութեան զգացումներն և ախտանիշք կ'անհետանան ծիծաղապէս հրաշալի արագութեամբ մը.

ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ և ուղեղային գոյացութիւն կ'ստեղծէ, արեան մէջ մուծանելով կենսական ելեկտրական տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական ճշմարիտ գոյացութիւնն է Առնական կորովը կը կենդանացունէ մարդկային ամբողջ գրութեան մէջ, մարմնոյն և մտքին տալով հաւժկու և առողջ առողջութիւն մը, այնպէս որ կարելի է բոլոր պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ և գոհունակութեամբ։ Անօրժահամ է, կը զտէ և կը հոսեցնէ արիւնն և նոր առողջութիւն մ կուտայ ուղեղին, ջղային դրութեան և մկանանց։ Իւր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածուած առաջին օրէն իսկ, ջղային դրութեան և մտաւորական կարողութեանց նաւ ... յաւելմամբ և զօրութեան և բարօրութեան զգացմամբ մը այ վարժութիւնն հիւանդը շատոնց ի վեր կորսնցուցած էր։ Մարսողութիւնը վերանորոգուած է։ Անօրժակը հրաշալի կերպով կ'աւելնայ։ Աղեաց պաշտօնը կանոնաւորապէս կը կատարուի։ Քունը կը լինի հանդարտ և կազդուրիչ։ Դէմքը կ'սկսի լենալ, շրթունքը կը գունաւորին, աչերը շողուն կը լինին, մորթը պայծառ և առողջ գոյն մը կ'առնու, մազերը ոյժ կ'ստանան։

Զգուշացէք սուտ նմանութիւններէն։ Տօքթօր Լալորի ճշմարիտ ֆոսֆոտինը պարունակեալ է մեն շիշերուն մէջ որք բրիտանական կառավարութեան դրոշմը կը կրեն ու բառերով Dr. Lalors' Phosphodyne, London, England ... փորագրուած։ Այս դեղին ունեցած յաջողութիւնն յառաջ բերած բազմաթիւ վտանգաւոր և վնասակար կեղծեր։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով,

65 — Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՌՈՒԱՆԱ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա, պահականոցին քով, կայարան Թրամուէյին, 95 և 97։

EMULSION SCOTT

(ՍԿՈՏԻ ՕՇԱՐԱԿ)

ՄՈՐԻՒ ՁԿԱՆ ՃԱՐՊ ԻՒՂ

Իբֆոֆոսֆիդ ուղ շօուլ ն սոտայով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԿՈՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորիւ ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, իբրոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճղաճութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԻՐՉԷԼ 81

ՇԻՐՔԷԹԻ 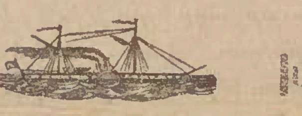 ԽԱՅՐԻՅԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1890 Մարտ 1 Հինգշաբթի օրէն սկսեալ մինչև նոր տնօրինութիւն

(Բաց կիրակի օրերէն) Եւրոպական եալըներէն կամուրջ իջնող շոգենաւոց երթեւեկութեան ժ. Վ. — Թ.

12 40 Եէնիգ. Մեգուրգ. Պեգլիւք. Թարապ. Եէնիքէօյ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար (Առնաւուտգիւղի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 32
1 40 Եէնիգ. Մեգ. Պեգ. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար [Առնաւուտգիւղի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի բացի ուրբաթէ) 18
2 — Ռ. Ա. Գավագ Մեգ. Պեգլ. Թարապ. Պէյգօզ Գանտիլլի [Գանտ. շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի. ուր. օրերը Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գգլ. Պէշիք] 17
3 — Եէնիգ. Մեգուրգ. Պեգլիւք. Թարապ. Եէնիքէօյ. Ըմթէն. Միրկէն Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք (Առնվ. գիւղի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի. Ուրբաթ օրերը ժամ 2 15ին) 21
4 30 Եէնիգ. Մեգ. Պեգ. Թարապ. Եէնիք. Ըմթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար. Պէպէք Առնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. 32
5 45 Եէնիգ. Մեգ. Պեգլիւք. Թարապ. Եէնիք. Ըմթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Առնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք 22
7 — Եէնիգ. Մեգուրգ. Պեգլիւք. Թարապ. Պէյգօզ Բաշգ. Եէնիք. Միրկ. Գանլըճ. Ռ. և Ա. Հիսար Գանտիլլ. Առնավ. Չէնկ. Պէյլէր. Օրթաք. Գուզ. Պէշիք. Խուզ. 2
8 15 Ա. և Ռ. Գավագ Եէնիգ. Մեգուրգ. Պեգ. Թար. Եէնիք. Ըմթէնիա Միրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք Առնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիք. 21
10 — Մեգուրգ. Պեգ. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Առնավ. Օրթաք. Պէշ. 34

Առնավուտքէօյին կամուրջ իջնող շոգենաւ

12 30 Պէպէք Առնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. 22
12 35 Եէնիք. Ըմթէն. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Առնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. 19
1 — Պէպէք Առնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. 19
1 30 Ռ. Հիսար Պէպէք Առնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. 2
2 5 Պէպէք Առնավուտ. Գուրչ. Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ 34
2 30 Ռ. Հիսար Պէպէք Առվ. Գուր. Օրթ. Պէշ. Գապ. 22
3 15 Պէպէք Առնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. 23
4 — Պէպէք Առնվ. Գուր. Օրթ. Պէշ. Գապ. 33
4 45 Պէպէք Առնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. (Բացի ուրբաթէ) 17
11 20 Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ ուրբաթ օրերը Ռ. Հիսարէն 22

Ասիական եալըներէն կամուրջ իջնող շոգենաւ

12 5 Չէնկ. Գուզկ. Խուզ. (բացի ուրբ.) 15
12 45 Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. 33
12 45 Պէյգօզ Բաշգ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտ. պիտի հաղրդ.) 23
1 20 Պէպէք Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիքթաշ 28
2 40 Պէյգօզ Բաշգ. Չուպուգ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտ. պիտի հղրդ. Ուրբաթ օրերը Վան. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիք.) 17
2 30 Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Խուզ. 33
3 15 Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզ. Պէշիք. (Բացի ուրբաթէ) 19
4 50 Գանտ. Վանիք. Չէնկէլք. Պէյլէրպ. Գուզկ. Իւսկիւտար (Բացի ուրբաթէ) 18
4 45 Պէյգ. Բաշգ. Չուպուգ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. Պէշիք 28
6 45 Միրկ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտ. Առնվ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթ. Գուզկ. Պէշիք. Խուզ. 19
9 25 Պէյլիւք. Թարապիա Պէյգ. Բաշգ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. Իւսկիւտար 28
10 20 Գանլըճ. Չէնկ. 28
11 — Գուզկ. էն ուղղակի կամուրջ (Բացի ուրբաթէ) 19
11 — Չէնկ. ուղղակի կամուրջ (Բացի ուրբ.) 2

(Բաց կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եալըներ երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

1 25 Պէշ. Օրթ. Գուր. Առնվ. Պէպէք Ռ. Հիս. 22
2 30 Պէշիք. Օրթաք. Գուր. Առնավուտք. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թար. Պեգ. Մեգուրգ. Եէնիգ. 32
3 — Գապաթ. Խուզ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Առնավ. Գանտիլ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշգ. Պէյգ. Թարապ. Պեգ. Մեգ. Եէնիմահալլէ 2
4 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Առնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Պօյաճ. Եէնիք. Թարպ. Պեգլք. Մեգար. Եէնիմ. 22
5 15 Խուզ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Առնվ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլ. Միրկ. 19
6 — Գապաթ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Առնավ. Պէպէք. Ռ. Հիսար Միրկ. Ըմթէն. Եէնիք. Պէյգ. Թարապ. Պեգ. Մեգր. Եէնիմ. և Գավագներ 21
7 — Պէշիք. Խուզ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Առնվ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պէյգօզ Թարպ. Պեգլիւք. 23
8 30 Պէշիք. Օրթ. Առնավ. Պեգ. Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Մեգար. Պեգ. 34
10 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Առնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պէյգօզ Թարպ. Պեգ. Մեգ. Եէնիմ. [Բացի ուրբ.] 32
10 40 Ռ. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Ըմթէն. Եէնիք, Թարպ. Պեգլիւքտերէ. Մեգար. Եէնիմ. 17
11 20 Եէնիք. Թարպ. Պեգ. Մեգ. Եէնիմ. 21
11 35 Պէպէք Ռ. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Ըմթէն. Եէնիք. 19

Կամուրջէն Առնավուտքէօյ երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

2 40 Ուղղակի Պէպէք 23
3 45 Ուղղակի Պէպէք 33
4 15 Ուղղակի Պէպէք (Բացի ուրբաթէ) 17
10 30 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Առնավ. Պէպէք (Ուրբաթ օրերը 10 15ին և Ռ. Հիսարէն Վաւոր երկու շոգ. հետ պիտի հաղ.) 22
11 15 Գապ. Պէշիք. Օրթ. Գուր. Առնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար. Պօյաճըք. 28
11 40 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Առնվ. Պէպէք [Բացի ուրբաթէ] 2
12 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Առնվտ. 22

Կամուրջէն Ասիական եալըներ երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

1 45 Խուզ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկէլքէօյ 33
3 15 Խուզ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպուգ. Բաշգ. Պէյգ. 23
2 40 Ուղղակի Գանտիլլի [Բացի ուրբաթէ] 19
4 10 Ուղղակի Գանտիլլի (Բացի ուրբաթէ) 18
9 25 Պէշիքթաշ, Գուզկունճ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտիլ. (Գավագներ գացող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 28
10 5 Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլ. Չուպ. Բաշգ. Պէյգ. Թարապ. Պեգլիւքտ. Մեգարք. Գավագներ 18
10 15 Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. 2
10 40 Խուզ. Գուզ. (Բացի ուրբաթէ) 19
11 — Պէշիքթաշ Գուզկունճ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վան. Գանտ. Պէպէք (Ուրբաթ օրերը Խուզ.) 33
11 20 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպ. Բաշգ. Պէյգօզ 23
11 45 Գապթ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. 34
12 — Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. (Բացի ուրբ.) 15

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
— —	6 30 Պէշիք.	— —	— —
— —	7 5	12 50	7 5
12 30	8 Վ. ոսփ.	1 20 Պէշիք.	8 15
1 —	8 20 Պէշիք.	1 45	9 5
1 30 Պէշիք.	9 —	1 50	9 50
2 —	9 30	3 5	10 10 Պէշիք.
2 30	10 — Ֆէրպ.	3 15 Վ. ոսփ.	10 30 Ֆէրպ.
2 50	10 20 Պէշիք.	3 25 Պէշիք.	10 40 Գգ.
3 20 Ֆէրպ.	10 50	4 10	11 —
3 35	11 — Գուզկ.	4 30 Ֆէրպօթ	11 20 Ֆէրպ.
4 10	11 10 Ֆէրպ.	5 15 Վ. ոսփ.	11 20
4 50	11 20	5 25	11 50
5 30 Ֆէրպ	11 40	5 45 Պէշիք.	12 5
5 25 Վ. ոսփ.	12 5	6 15 Ֆէրպօթ	— —
6 5	— —	6 35	— —

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
— —	6 30 Պէշիք.	12 50	7 5
— —	7 5	1 30 Պէշիք.	8 15 Պէշիք.
12 30	**8 — Վ. ոսփ.	1 45	9 5
1 15	8 20 Պէշիք.	2 30	9 45
2 — Պէշիք.	9 — Պէշիք.	3 15 Վ. ոսփ.	10 —
2 45	9 30	3 30 Պէշիք.	10 10 Պէշիք.
3 30	10 — Ֆէրպ.	4 30 Ֆէրպօթ	10 30 Ֆէրպ.
3 20 Ֆէրպօթ	10 10 Պէշիք.	4 30	10 40
4 20	10 40	5 15 Վ. ոսփ.	11 20 Ֆէրպ.
5 5	11 10 Ֆէրպ	5 25	11 20
5 30 Ֆէրպօթ	11 10	5 45 Պէշիք.	11 40
*5 25 Վ. ոսփ.	11 40	6 15 Ֆէրպօթ	12 5
6	12 5	6 35	— —

* Այս երթեւեկութիւն հրէից տօներուն, և շաբաթ օրերը Գուզկ. չպիտի հանդիպի։
** Բացի կիրակի օրերէ։

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԻՒՏԱՐԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

2 30 Հարէմէն Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 — » » (կիր. օրերը ժ. 5 15)
10 40 » » (բաց ի կիրակի օրերէն)
11 25 » » (կիրակի օրեր ժ. 10 45ին)
2 — կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
3 30 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (կիր. օրերը ժ. 5)
10 10 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (բաց է կիրակի օրերէն)
11 10 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (կիրակի օրերը ժմ. 10 30ին)։

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԻՒՏԻ ԵՒ ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱՐԱԶ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 20 Իւսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
5 30 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 10 » Գապաթաշ (Եէնի գիւղի շոգենաւին հետ կը հաղորդակցի)
4 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
6 15 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իւսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 20 Գապաթաշէն Իւսկիւտար

* Բաց ի Ուրբաթ օրերէն.

Ծան.—Օգոյ միջոցաւ եղած ատեն, շոգենաւք իրենց գտնուած տեղէ պիտի մեկնին։ 161